

Lov om domstolene (domstolloven)

Dato	LOV-1915-08-13-5
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2018-12-20-114
Publisert	ISBN 82-504-1023-8
Ikrafttredelse	01.07.1927
Rettet	05.01.2017 (§ 52 annet pkt tilbakeført)
Korttittel	Domstolloven – dl

Kapitteloversikt:

1ste kapitel. Domstolene. (§§ 1 - 32)

Kapittel 1 A. Den sentrale domstoladministrasjonen (§§ 33 - 33 d)

2det kapitel. Almindelige bestemmelser om rettens domsmyndighet og om rettsanmodninger m.m. (§§ 34 - 51a)

3dje kapitel. Dommere og rettens øvrige embets- og tjenestemenn. (§§ 52 - 63 b)

4de kapittel. Utvalg av meddommere (§§ 64 - 84a)

5te kapittel. Uttaking av meddommere og rettsvitner (§§ 85 - 105a)

6te kapitel. Ugildhet. (§§ 106 - 121)

Kapittel 6A. Dommers sidegjøremål mv. (§§ 121 a - 121 k)

7de kapitel. Rettsmøter, rettspråk, rettsferier og forsikring. (§§ 122 - 144)

8de kapitel. Frister (§§ 145 - 158)

Kapittel 9. Forkynnelser, meddelelser og elektronisk kommunikasjon (§§ 159 - 197 a)

10de kapitel. Rettergangsstraffer og ansvar i anledning av retssaker. (§§ 198 - 217)

11te kapitel. Om rettshjelpvirksomhet og advokater. (§§ 218 - 234)

I. Rettshjelpvirksomhet (§§ 218 - 219 b)

II. Advokater (§§ 220 - 230)

III. Organisering av advokatvirksomhet. (§§ 231 - 233)

IIIa. Forholdet til tjenesteloven (§233a)

IV. Straffebestemmelser. (§234)

Kapittel 12. Om klage- og disiplinærordning for dommere (§§ 235 - 240)

Kapitel 13. Slutningsbestemmelser. (§§ 241 - 242)

Jf. lover 21 juli 1916 nr. 2, 1 juni 1917 nr. 1, 14 aug 1918 nr. 2 og 4, 22 mai 1981 nr. 25, 26 apr 2002 nr. 12 § 5, 17 juni 2005 nr. 90. Lovens korttittel tilføyd ved lov 24 aug 1990 nr. 54.

1ste kapitel. Domstolene.

§ 1. De alminnelige domstoler er:

1. Høyesterett
2. lagmannsrettene
3. tingrettene

Forliksrådene er meklingsinstitusjoner med begrenset domsmyndighet som angitt i tvisteloven § 6-10.

- 0 Endret ved lover 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 2. Særdomstoler er:

1. jordskifterettene;
2. ---
3. de overordentlige domstoler, som nedsettes etter § 29;
4. konsulrettene i utlandet
5. Riksretten.

For de domstoler som er nevnt under nr. 1-4, gjelder denne lov om ikke annet er bestemt. For Riksretten gjelder den ikke.

- 0 Endret ved lover 22 des 1950 nr. 2 § 110, 26 nov 1954 nr. 6, 17 juni 1966 nr. 8, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 27 juni 2008 nr. 71 (ikr. 1 juli 2010 iflg. res. 18 juni 2010 nr. 896) som endret ved lov 8 mai 2009 nr. 27.

§ 3. Høyesterett har sitt sete i rikets hovedstad når ikke særlige forhold er til hinder. Retten skal ha en formann og så mange andre dommere som til enhver tid er bestemt.

- 0 Endret ved lov 9 juni 1939 nr. 9.

§ 4. Når saksmengden gjør det påkrevd, kan Høyesterett, for saker som skal avgjøres av fem dommere, deles i flere avdelinger etter bestemmelse av Kongen. For saker som skal avgjøres av tre dommere, kan Høyesterett nedsette ett eller flere utvalg, som betegnes som Høyesteretts ankeutvalg. Høyesteretts domstolleder leder behandlingen i avdelinger og utvalg og behandlingen av saker i storkammer eller plenum, som hun eller han er med i. Ellers ledes behandlingen av eldste dommer som er med.

- 0 Endret ved lover 9 juni 1939 nr. 9, 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 5. I saker som etter lov skal avgjøres av Høyesteretts ankeutvalg, settes Høyesterett med tre dommere. Det kan bestemmes at slike saker skal avgjøres i avdeling med fem dommere.

I andre saker enn etter første ledd første punktum settes Høyesterett med fem dommere.

I særlig tidkrevende saker kan det bestemmes at ytterligere en eller to dommere følger forhandlingene og deltar i avgjørelsen i tilfelle forfall.

I saker etter første og annet ledd som er av særlig viktighet, kan det bestemmes at saken, eller rettsspørsmål i den, skal avgjøres av Høyesterett i storkammer, satt med 11 dommere. Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om det oppstår spørsmål om å sette til side en rettsoppfatning Høyesterett har lagt til grunn i en annen sak, eller om saken reiser spørsmål om konflikt mellom lover, provisoriske anordninger eller stortingsbeslutninger og Grunnloven eller bestemmelser Norge er bundet av i internasjonalt samarbeid. I helt særlige tilfeller kan det bestemmes at saken, eller rettsspørsmål i saken, skal avgjøres av Høyesterett i plenum, som da består av alle Høyesteretts dommere som ikke er ugilde eller har forfall.

Får noen av rettens medlemmer forfall i saker etter fjerde ledd, kan retten avgjøre saken så lenge det er minst fem dommere tilbake. Er det ved avgjørelsen et like antall dommere, fratrer yngste dommer.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 9 juni 1939 nr. 9, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 6. Avgjørelse om at Høyesterett skal ha en annen sammensetning enn den som følger av § 5 første ledd første punktum, treffes før saken er fordelt til forberedende dommer, av Høyesteretts domstolleder. Etter fordeling treffes avgjørelsen av ankeutvalget, men slik at domstollederen treffer eventuell avgjørelse om at saken skal behandles i storkammer eller plenum.

Avgjørelse om at Høyesterett skal ha en annen sammensetning enn den som følger av § 5 annet ledd, treffes av domstollederen før den muntlige ankeforhandling er begynt, eller i skriftlige saker før partene har inngitt sitt siste skriftlige innlegg. Etter dette tidspunkt, kan to av avdelingens fem dommere kreve at avgjørelsen skal treffes med en sammensetning etter § 5 fjerde ledd. Domstollederen avgjør da om retten skal settes med 11 eller med alle Høyesteretts dommere.

Når det er truffet avgjørelse om at Høyesterett skal settes i storkammer, kan Høyesteretts domstolleder i stedet bestemme at avgjørelsen skal treffes av Høyesterett i plenum. Det skal gjøres hvis minst seks av Høyesteretts dommere krever det. Vedtak etter første punktum og krav etter annet punktum må i tilfelle settes fram før ankeforhandlingen eller den avsluttende skriftlige behandlingen i den forsterkede rett påbegynnes.

0 Endret ved lover 9 juni 1939 nr. 9, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 7. Når Høyesterett skal treffe avgjørelser som ikke gjelder de enkelte rettssaker, skal fem dommere være med ved avgjørelsen hvis ikke annet er bestemt ved lov.

I de avgjørelser som er nevnt i § 8 annet punktum, skal alle dommere være med, men avgjørelse kan treffes selv om noen av dommerne har forfall.

0 Endret ved lover 9 juni 1939 nr. 9, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 8. Høyesteretts domstolleder leder rettens forretninger, fastsetter tiden for dens møter og for behandlingen av sakene og fordeler forretningene mellom rettens medlemmer og i tilfelle dens avdelinger og utvalg. Almennelige regler om dette kan fastsettes i en forretningsorden.

Har domstollederen forfall, gjør eldste dommer tjeneste så lenge ingen annen er oppnevnt.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 9 juni 1939 nr. 9, 8 juni 1984 nr. 60, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 9. Høyesterett skal ha en direktør, som leder domstolens kontor, og dessuten så mange protokollsekretærer og utredere som saksmengden krever.

0 Endret ved lov 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 10. Lagmannsrettene skal ha en førstelagmann som leder og så mange lagmenn, lagdommere og jordskiftelagdommere som til enhver tid er bestemt.

Førstelagmannen kan tilkalle dommere fra tingrettene i lagdømmet til å ta sete i retten. Når særlige grunner foreligger, kan førstelagmannen også tilkalle dommere ved tingrettene og lagmannsretten i et annet lagdømme dersom de er villige til å gjøre tjeneste. Dette gjelder også for jordskiftelagdommere. Retten kan ikke settes med mer enn en tilkalt dommer eller pensjonist som er konstituert etter § 55 f uten når en av lagmannsrettens dommere uventet får forfall. I saker hvor retten skal settes med to fagdommere etter straffeprosessloven § 332 første ledd første punktum, kan ikke retten settes med en tilkalt dommer eller pensjonist som er konstituert etter § 55 f, uten når en av lagmannsrettens dommere uventet får forfall. Til behandling av anke tilkalles ikke dommere fra den tingrett som har behandlet saken i første instans.

0 Endret ved lover 24 juni 1933 nr. 5, 21 juni 1935 nr. 8, 26 nov 1954 nr. 1, 16 juni 1989 nr. 64, 24 aug 1990 nr. 54, 11 juni 1993 nr. 80 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 513 – se dens V), 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736), 22 apr 2016 nr. 3 (ikr. 22 apr 2016 iflg. res. 22 apr 2016 nr. 407), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 11. Førstelagmannen fordeler sakene mellom dommerne ved domstolen.

Har førstelagmannen forfall, skal den eldste av lagmennene eller den eldste av de øvrige dommerne gjøre tjeneste som førstelagmann så lenge ikke stedfortreder er oppnevnt.

Førstelagmannen kan bemyndige lagmennene til å utføre de forretningene som etter andre lovbestemmelser er tillagt denne.

Hvor saksmengden gjør det påkrevet, kan lagmannsretten etter bestemmelse av domstoladministrasjonen deles i avdelinger. I så fall kan det utnevnes en lagmann som leder for hver avdeling. Førstelagmannen fordeler sakene mellom avdelingene og treffer bestemmelse om dommernes tjenestegjøring. Lagmannen fordeler sakene mellom dommerne i avdelingen. Annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av sakene i lagmannsrettene.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 12. I den enkelte sak settes retten med tre dommere når annet ikke er bestemt ved lov. Istedenfor førstelagmannen eller en lagmann kan en av lagdommerne gjøre tjeneste som rettens leder.

Førstelagmannen kan i sak som er anket fra jordskifterett, beslutte at en av de tre dommerne nevnt i første ledd, skal være jordskiftelagdommer. Også i andre saker som gjelder bruks- eller eiendomsrett til fast eiendom, kan førstelagmannen beslutte tilsvarende sammensetning av retten. Førstelagmannens beslutning etter første og annet punktum kan ikke ankes.

I vidtløftige saker kan førstelagmannen bestemme at et varamedlem skal følge

forhandlingene og tre inn i retten om noen får forfall.

I saker hvor det blir gitt informasjon som etter sikkerhetsloven er skjermingsverdig, skal det alene delta dommere som har nødvendig klarering og er autorisert for den aktuelle sikkerhetsgrad. Nærmere regler om klarering og autorisasjon kan gis av Kongen.

- 0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 17 des 1982 nr. 88, 14 juni 1985 nr. 71, 11 juni 1993 nr. 80 (ikr. 1 aug 1995), 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 20 mars 1998 nr. 10 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 29 juni 2001 nr. 720), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 13. Avgjørelser og andre forføyninger, som ikke gjelder de enkelte rettssaker, treffer førstelagmannen alene hvis ikke annet er bestemt.

- 0 Endret ved lov 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995).

§ 14. Lagmannsretten settes med meddommere i de tilfælde som straffeprosessloven, tvisteloven og jordskifteleva bestemmer.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 16 juni 1989 nr. 68, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 15. Faar nogen av rettens medlemmer forfald, efterat hovedforhandlingen er begyndt, kan den fortsættes, uten at nogen tilkaldes isteden, saa længe der bare er en meddommer og bare en anden dommer mindre, end der egentlig skulde være. Både i sivile tvister og straffesaker må en dommer som etter § 12 første ledd kan gjøre tjeneste som rettens leder, alltid være med. Det samme må jordskiftelagdommeren ved ankebehandling av jordskifteavgjerd.

Når lagmannsretten bare er sammensatt av tre fagdommere, kan saksbehandlingen ikke fortsettes om noen av dem får forfall.

- 0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 16. Rikets inndeling i lagdømmer for hver lagmandsret og lagdømmernes inndeling i retskredser (lagsogn) bestemmer Kongen.

- 0 Endret ved lov 22 mai 1981 nr. 27.

§ 17. (Opphevet ved lov 28 apr 2000 nr. 34.)

§ 18. For hvert lagsokn fastsetter domstoladministrasjonen ett eller flere rettssteder. Når størrelsen av lagsoknet eller andre grunner gjør det hensiktsmessig, skal det fastsettes flere rettssteder, hvert for en del av lagsoknet. På disse rettsteder behandles i alminnelighet de saker som hører hjemme i den del av lagsoknet.

Når det er hensiktsmessig, kan rett settes på andre steder i lagsoknet eller i et annet lagsokn.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 22 mai 1981 nr. 27, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 19. Tingrettene skal ha en sorenskriver som leder og så mange tingrettsdommere som til enhver tid er bestemt. Det kan også utnevnes en nestleder. Har lederen og nestlederen forfall, skal den eldste av de andre dommerne gjøre tjeneste, så lenge ingen annen er oppnevnt.

Til å ta sete i retten i en eller flere bestemte saker kan domstolens leder tilkalle dommere som er villige til å gjøre tjeneste fra tingretter i samme eller et annet lagdømme. Domstolens leder kan ellers be lagmannsretten om å foreta tilkalling av slike dommere innen lagdømmet.

Har tingretten flere dommere, fordeler domstolens leder forretningene mellom dem.

Hvor saksmengden gjør det påkrevet, kan tingrettene etter bestemmelse av domstoladministrasjonen deles i avdelinger. I så fall kan det utnevnes en dommer som leder for hver avdeling. Domstolens leder fordeler sakene mellom avdelingene og treffer bestemmelse om dommernes tjenestegjøring. Avdelingslederen fordeler sakene mellom dommerne i avdelingene. Første ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende for avdelingene. Domstolens leder kan bemyndige avdelingsledere til å utføre de oppgaver som etter andre lovbestemmelser er tillagt denne.

Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av sakene i tingrettene.

0 Endret ved lover 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98.

§ 20. Kongen kan bestemme, at en eller flere av tingrettenes forretningsgrener skal styres selvstendig av en eller flere av dommerne eller henlægges til særskilte embedsmænd.

Domstoladministrasjonen kan oppnevne en særskilt dommer til en eller flere bestemte straffesaker eller til å styre skjønn, ekspropriasjonssaker eller saker som reises under ett etter tvisteloven § 4-5 første ledd, når det er påkrevet fordi saken er vidløftig eller fordi forretningene bør ledes av samme dommer i flere domssokn. For skjønn, ekspropriasjonssaker og saker etter tvisteloven § 4-5 første ledd kan domstoladministrasjonen oppnevne et varamedlem som skal følge forhandlingene og tre inn i retten om lederen får forfall.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 20 juni 1952 nr. 3, 14 juni 1985 nr. 71, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 21 des 2007 nr. 127.

§ 21. I tingretten skal avgjørelser og andre forføyninger som ikke gjelder de enkelte rettssaker, treffes av domstolens leder, når ikke annet er bestemt.

I den enkelte sak gjør bare en dommer tjeneste. I vidløftige saker kan domstolens leder bestemme at en varadommer skal følge forhandlingen og tre inn dersom dommeren får forfall. Når retten settes med en dommer og en varadommer og det bare er en fast dommer ved domstolen, tilkaller domstolen en dommer etter reglene i domstolloven § 19 annet ledd. Retten settes med meddommere i de tilfelle som tvisteloven og straffeprosessloven bestemmer. Får en meddommer forfall i sivile saker, gjelder § 15 første ledd tilsvarende.

I saker hvor det blir gitt informasjon som etter sikkerhetsloven er skjermingsverdig, skal det alene delta dommere som har nødvendig klarering og er autorisert for den aktuelle sikkerhetsgrad. Nærmere regler om klarering og autorisasjon kan gis av Kongen. Om klarering og autorisasjon av meddommere gjelder § 91 første ledd bokstav e.

- 0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 26 feb 1960 nr. 1, 14 juni 1985 nr. 71, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 3 mars 2000 nr. 13, 20 mars 1998 nr. 10 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 29 juni 2001 nr. 720), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 22. Rikets inndeling i domssogn for tingrettene (rettskretser) bestemmes av Kongen.

- 0 Endret ved lover 3 juni 1983 nr. 43, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416).

§ 23. I de domssogn, hvor domstoladministrasjonen finner det påkrevet, skal dommerfullmektiger ansettes.

Fullmektigen kan på dommerens vegne utføre hans forretninger. Dog kan han ikke lede hovedforhandling eller avsi dom uten etter særskilt bemyndigelse eller i uforutsette forfallstilfeller. Bemyndigelse gis av domstoladministrasjonen eller av domstollederen etter nærmere bestemmelse gitt av domstoladministrasjonen.

- 0 Endret ved lover 16 juni 1989 nr. 64, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 24. (Opphevet ved lov 28 apr 2000 nr. 34.)

§ 25. Domstoladministrasjonen fastsetter ett eller flere faste rettssteder for tingrettene.

Dersom ikke staten stiller rettslokale til rådighet, skal vedkommende kommune eller kommuner skaffe rettslokale og nødvendige andre rom på rettssted som nevnt i første ledd, og dessuten sørge for oppvarming, lys, renhold og utstyr i rommene. Utgiftene til dette dekkes i alle tilfelle av vedkommende kommune eller kommuner. Mellom flere kommuner fordeles utgiften i forhold til folkemengden ved siste folketelling. Domstoladministrasjonen kan i særlige tilfelle fastsette en annen fordelingsmåte.

Rettslokalene må være godkjent av domstoladministrasjonen.

Når det er hensiktsmessig, kan rett settes på andre steder.

Dersom ikke staten stiller rettslokale til rådighet for jordskifteretten, skal vedkommende kommune eller kommuner skaffe rettslokale. Andre til fjerde ledd gjelder tilsvarende for lokaler jordskifteretten bruker til rettsmøter.

- 0 Endret ved lover 18 des 1959 nr. 11, 3 juni 1983 nr. 43, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 26. (Opphevet ved lov 3 juni 1983 nr. 44.)

§ 26 a. Kongen fastsetter hvilke lagdømmer og domssogn som skal utøve domsmyndighet på innretninger og anlegg for undersøkelse etter eller utnyttning, lagring eller transport av undersjøiske naturforekomster på den norske del av kontinentalsokkelen og i norsk økonomisk sone.

0 Tilføyd ved lov 10 juni 1977 nr. 74, endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 27. I hver kommune skal det være et forliksråd.

Forliksrådet skal ha tre medlemmer og like mange varamedlemmer. Blant medlemmene og blant varamedlemmene skal det være både kvinner og menn. Varamedlemmene tilkalles i den rekkefølge oppnevningen viser.

Kommunestyret velger et av medlemmene til formann. Har denne forfall, trer den av de andre som er nevnt først i oppnevningen og som kan gjøre tjeneste, i dennes sted.

Med samtykke fra departementet kan kommunestyret fastsette at forliksrådet skal ha to eller flere avdelinger. Hver avdeling velges etter annet og tredje ledd. Den ene formannen velges som leder for domstolen. Den andre formannen, eller de andre formennene i den rekkefølge kommunen har fastsatt, er lederens stedfortreder som leder for domstolen.

Arbeids-, skyss- og kostgodtgjørelse til medlemmene og varamedlemmene fastsettes i samsvar med forskrift gitt av Kongen. For bestemte kommuner kan departementet fastsette at formannen og i tilfelle også de øvrige medlemmene skal ha et midlertidig tilsetningsforhold etter tjenestemannsloven.¹

Den alminnelige namsmannen er sekretariat for forliksrådene i sitt distrikt. Kongen kan ved forskrift gi regler om forholdet mellom forliksrådet og sekretariatet.

Kommuner som har samme sekretariat for forliksrådet og dessuten ligger i samme domssogn, kan med tilslutning av minst 2/3 av hver av kommunestyrenes medlemmer beslutte å ha felles forliksråd dersom kommunene samtidig er enige om hvor mange medlemmer og varamedlemmer hver kommune skal velge, og om hvordan det skal sikres at det blant både medlemmene og varamedlemmene er både kvinner og menn. Felles forliksråd kan opprettes uavhengig av funksjonsperioden etter § 57.

0 Endret ved lover 17 des 1982 nr. 86, 27 juni 1986 nr. 48, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endret ved lov 17 juni 2005 nr. 84, 11 mai 2017 nr. 26 (ikr. 1 juni 2017 iflg. res. 11 mai nr. 563).

1 Lov 4 mars 1983 nr. 3 (opphevet). Se nå lov 16 juni 2017 nr. 67.

§ 28. Forliksrådene skal holde møte en gang i måneden og oftere dersom saksmengden krever det. Forliksrådet kan unnlate å holde møte i juli. Forliksrådet kan også unnlate å holde møte en måned dersom det til møtet ikke foreligger saker til behandling.

Møtene holdes hos sekretariatet. Ligger sekretariatet utenfor forliksrådskretsen, holdes møtene i forliksrådskretsen dersom forliksrådet bestemmer det.

0 Endret ved lover 1 juni 1934 nr. 3, 24 aug 1990 nr. 54, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901), 11 mai 2017 nr. 26 (ikr. 1 juni 2017 iflg. res. 11 mai nr. 563).

§ 29. Dømmende kommissioner og andre overordentlige domstoler maa ikke nedsættes uten i de lovbestemte tilfælde.

Naar parterne samtykker, kan Kongen nedsætte overordentlige domstoler til at utføre

dommerforretninger i andre saker end straffesaker.

§ 30. Naar en overordentlig domstol nedsættes eller naar en særskilt dommer opnævnes efter § 20 til at utføre forretninger i flere domssogn, skal det, hvis ikke loven gir regler om det, tillike bestemmes, hvilken domstol skal behandle anke og begjæring om gjenåpning.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 31. Når rettsmøte i straffesaker holdes av en enkelt dommer og det ikke møter forsvarer eller representant for påtalemyndigheten, skal det være rettsvitne tilstede i rettsmøtet. Når det i andre saker holdes rettsmøte eller tvangsforretning av en enkelt dommer og det ikke møter prosessfullmektig for noen av partene, kan rettsvitne tilkalles når dommeren av særlige grunner finner det ønskelig.

0 Endret ved lover 10 juni 1932 nr. 1, 21 juni 1935 nr. 8, 17 juni 1966 nr. 8, 22 mai 1981 nr. 24, 26 juni 1992 nr. 86.

§ 32. Ektefeller, foreldre og barn, søsken eller noen, som er i like så nært svogerskap, må ikke samtidig sitte i retten som dommere eller som rettsvitner.

0 Endret ved lover 21 juni 1963 nr. 5, 14 juni 1985 nr. 71, 22 apr 2016 nr. 3 (ikr. 22 apr 2016 iflg. res. 22 apr 2016 nr. 407), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

Kapittel 1 A. Den sentrale domstoladministrasjonen

0 Kapitlet tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62.

§ 33. Domstoladministrasjonen ledes av et styre som sørger for at den sentrale administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Gjennom Stortingets behandling av budsjettproposisjonen gis årlige retningslinjer for domstoladministrasjonens virksomhet og administrasjonen av domstolene.

Kongen i statsråd kan treffe vedtak om domstoladministrasjonens virksomhet og administrasjonen av domstolene. Domstoladministrasjonen skal gis anledning til å uttale seg før det treffes slike vedtak. Stortinget skal underrettes om vedtaket.

0 Opphevet ved lov 24 aug 1990 nr. 54 (ikr. 1 jan 1991), tilføyd igjen ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 33 a. Styret for domstoladministrasjonen består av ni medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner tre dommere, en jordskiftedommer, en representant fra de øvrige tilsatte i domstolene og to advokater til styret, og Stortinget velger to medlemmer. Kongen fastsetter hvilket medlem som skal være leder for styret for domstoladministrasjonen.

Oppnevning og valg skjer for en periode på fire år med adgang til gjenoppnevning eller gjenvalg for én periode.

Oppnevningen eller valget kan trekkes tilbake dersom et medlem ikke er i stand til eller villig til å utføre vervet på en forsvarlig måte.

Kongen kan avsette styret dersom det ikke følger opp kritikk fra Riksrevisjonen. Styret kan også avsettes hvis det kan bebreides for ikke å følge opp retningslinjer etter § 33 annet ledd eller vedtak av Kongen i statsråd etter § 33 tredje ledd. Det samme gjelder hvis styret ikke følger bestemmelser fastsatt i lov eller forskrift. Kongen skal straks underrette Stortinget om at styret er avsatt.

Direktøren for domstoladministrasjonen eller den direktøren bemyndiger, har møterett i styret, unntatt når styret behandler klager over direktørens vedtak, jf. § 33 b første ledd.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 aug 2001 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 619), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 86 (ikr. 1 aug 2005), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 33 b. Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for domstoladministrasjonens virksomhet. Klageinstans for direktørens vedtak er styret og for styrets vedtak Kongen i statsråd.

Styret har tilsettingsmyndighet for domstoladministrasjonens stillinger. For lederstillinger utenom stillingen som domstoladministrasjonens direktør, avgir direktøren forslag. For andre stillinger avgis innstillingen fra et innstillingsråd etter tjenestemannsloven.¹ Styret kan delegere til direktøren å foreta ansettelse.

Når styret er tilsettingsmyndighet, skal minst to representanter for de ansatte i domstoladministrasjonen tiltre styret. Dette gjelder også når styret behandler slike saker som nevnt i tjenestemannsloven¹ §§ 8 til 10 og §§ 12 til 17 nr. 3.²

Styret fastsetter eventuell stillingsinstruks for direktøren og instruks for saksbehandlingen i domstoladministrasjonen.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 aug 2001 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 619), endret ved lov 19 mai 2006 nr. 16 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 17 okt 2008 nr. 1118).
- 1 Lov 4 mars 1983 nr. 3 (opphevet). Se nå lov 16 juni 2017 nr. 67.
- 2 Opphevet. Se nå lov 16 juni 2017 nr. 67 §§ 15 til 16, §§ 24 til 27, §§ 29 til 31.

§ 33 c. Domstoladministrasjonen fremmer forslag til budsjett for domstolene for departementet.

Domstoladministrasjonen fastsetter antall faste dommerstillinger for den enkelte domstol. I tillegg kan det opprettes faste dommerstillinger felles for flere domstoler. Domstoladministrasjonen gir nærmere bestemmelser om organiseringen av disse dommernes tjenester. For Høyesterett fastsetter Kongen antall dommerstillinger.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 33 d. Kongen kan gi nærmere forskrifter om domstoladministrasjonens virksomhet.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

2det kapitel. Almindelige bestemmelser om rettens domsmyndighet og om rettsanmodninger m.m.

- 0 Overskriften endret ved lov 17 juni 1966 nr. 8.

§ 34. Naar en sak lovlig er bragt ind for en domstol, vedblir denne, hvis ikke andet er bestemt, at være domsmyndig i saken, selv om der senere indtræder saadanne forandringer, at retten ikke da kunde tat saken til behandling.

Av flere domstoler, som er domsmyndige i en sak, har den fortrinnet, som først har faat med saken at gjøre.

§ 35. Har en domstol erklært sig for ikke domsmyndig, er avgjørelsen for saa vidt bindende for andre domstoler av samme eller lavere orden. Dette gjælder ogsaa, før avgjørelsen er blit retskraftig. For en domstol av lavere orden er avgjørelsen bindende, selv om den tidligere har truffet en motsat avgjørelse, og denne er blit retskraftig.

§ 36. Hvis ikke andet er bestemt, prøver enhver domstol av eget tiltak, om en sak hører under den.

Ved denne prøvelse lægger retten i sivile tvister og private straffesaker saksøkerens fremstilling til grund, saalænge det ikke er godtgjort, at den er uriktig. Ellers foretar retten de nødvendige undersøkelser uten at være bundet ved parternes anførsler.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 37. Har en domstol tat en sak til behandling, og saken ikke hører under norsk domsmyndighet, kan vedkommende regjeringsdepartement paa det offentliges vegne fremsætte indsigelse og erklære anke til Høiesteret for at faa saksbehandlingen og avgjørelsen kjendt ugyldig. For denne anke gjælder ingen tidsfrist eller ankesum.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 38. Den domstol som en sak er brakt inn for, kan etter søknad fra en part eller av eget tiltak beslutte at saken skal overføres til en annen domstol av samme orden, når særlige grunner gjør det påkrevd eller hensiktsmessig. Domstolen skal gi motparten, eller partene, og den domstol som i tilfelle skal overta saken, anledning til å uttale seg før det treffes beslutning om overføring. Dersom den domstol som i tilfelle skal overta saken, motsetter seg overføring, avgjøres spørsmålet av den domstol som er nærmest overordnet den domstol som saken er brakt inn for, eller av Høyesteretts ankeutvalg dersom saken står for lagmannsretten. Søknad om overføring har bare oppsettende virkning når retten bestemmer det. Beslutninger etter denne paragraf kan ikke angripes.

0 Endret ved lover 18 juni 1971 nr. 82, 11 juni 1993 nr. 83, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 39. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 40. At en sak er avgjort av en høiere ret istedenfor av en lavere, er ikke ugyldighetsgrund.

At en sak er avgjort av en lavere ret istedenfor av en høiere, kan ikke gjøres gjældende som ugyldighetsgrund, hvis saken uten videre eller efter meddelt tilladelse kan bringes ind til fuldstændig prøvelse i den høiere ret.

§ 41. Har en rett feilaktig begynt å behandle en sak uten meddommere eller med meddommere av de alminnelige utvalg istedenfor av det særlige¹ eller med oppnevnte meddommere istedenfor uttrukne, skal feilen så vidt mulig rettes ved at domstolens sammensetning uten opphold forandres, og forhandlingen gjentas i den utstrekning som anses påkrevet.

Blir en part oppmerksom paa feilen, bør han snarest mulig forlange den rettet. Har han visst om feilen, men allikevel indlatt sig i forhandling for retten, kan han ikke senere gjøre feilen gjældende som ugyldighetsgrund. Dog kan det altid gjøres gjældende, at saken feilagtig er behandlet uten meddommere.

0 Endret ved lov 14 juni 1985 nr. 71.

1 Se § 94. Særlige utvalg etter dl. er opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38. Se nå aml. § 17-6 og tvl. § 36-4 (2).

§ 42. De handlinger, en domstol har foretat til opplysning av saken eller til sikring av partenes tarv, er ikke ugyldige og kan ikke angripes av den grund, at saken hører under en anden domstol.

Hvis der er fare ved opphold, bør slike handlinger fremmes, selv om saken forøvrig avvises, fordi den er bragt ind for uriktig domstol.

§ 43. Enhver domstol, som skal avgjøre en sak, har ret til selv at opta de nødvendige bevis, hvis ikke andet er bestemt. I andre saker end straffesaker foregaar bevisoptagelsen efter reglerne i tvisteloven.

En granskingskommisjon, et kontrollutvalg eller et annet særskilt organ som er oppnevnt av Kongen, Stortinget eller et departement eller en fylkesmann for å granske faktiske forhold med sikte på å avdekke lovbrudd eller kritikkverdige forhold, kan kreve bevisopptak ved domstolene etter § 44. Videre kan et forvaltningsorgan som ledd i forberedelsen av eller kontrollen med enkeltvedtak kreve slikt bevisopptak. Også i de her nevnte tilfelle gjelder reglene om bevisopptak i sivile tvister når ikke annet er bestemt ved lov.

0 Endret ved lover 15 nov 1974 nr. 59, 24 aug 1990 nr. 54, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 44. Skal dommerhandling i en sak, som staar under behandling ved en domstol, foretages utenfor embedskredsen, utføres de efter domstolens anmodning av stedets ret. Anmodningen rettes til tingretten, hvis ikke andet er bestemt eller følger av forretningens art.

Naar hensynet til saken gjør det ønskelig eller opphold eller omkostninger kan undgaaes, kan den domstol, som har saken, selv foreta saadanne handlinger. Hovedforhandling kan holdes utenfor embetskretsen når særlige grunner foreligger.

Er der fare ved opphold, kan enhver domstol, som har faat en retsanmodning, foreta dommerhandling utenfor sin embedskreds.

En domstol, som foretar dommerhandling utenfor sin embedskreds, skal uten opphold gi stedets ret meddelelse.

0 Endret ved lover 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416).

§ 45. Hvis den domstol, som har faat en retsanmodning efter § 44, finder, at den ikke har adgang til at foreta handlingen, avslaar den anmodningen ved kjendelse. Anke kan erklæres baade av parterne og av den ret, som har stillet anmodningen.

Finder den ret, som har faat en retsanmodning, at den burde være henvendt til en anden ret eller myndighet, kan den sende anmodningen videre til denne. Herom skal den uten ophold gi meddelelse til den ret, som har stillet anmodningen.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 46. Retsanmodninger fra utenlandske domstoler eller andre utenlandske myndigheter skal bare efterkommes, naar de blir sendt gjennom vedkommende norske regjeringsdepartement, hvis ikke andet er bestemt av Kongen, eller følger av overenskomst med fremmed stat.

Anmodningen sendes til stedets tingrett, hvis ikke andet er bestemt eller følger av handlingens art. Når hensiktsmessighetsvurderinger tilsier at flere domstoler er kompetente, avgjør departementet ved hvilken rett handlingen skal finne sted. Retten prøver selv, om den har adgang til at foreta handlingen. Rettens avgjørelse kan ankes av vedkommende regjeringsdepartement. Finder retten, at anmodningen burde være henvendt til en annen ret eller myndighet, kan den sende anmodningen videre til denne.

Forretningen utføres overensstemmende med norsk lov. Varsel til parterne er ikke nødvendig, medmindre det uttrykkelig er forlangt. Er en særskilt form eller fremgangsmaate uttrykkelig begjært, skal denne begjæring saavidt mulig imøtekommes, hvis det ikke er forbudt efter norsk ret.

Kongen kan gi nærmere regler om retsanmodninger fra utenlandske myndigheter.

Det, som ovenfor er bestemt, gjelder ikke fuldbyrdelse av utenlandske retsavgjørelser og midlertidige forføininger til sikring av saadan fuldbyrdelse. Heller ikke gjelder det utlevering av folk som i utlandet er dømt til straff eller er under strafforfølging, eller bruk av tvangsmidler etter lov om rettergangsmåten i straffesaker.

EFTA-domstolen kan i samsvar med Avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol protokoll 5 artikkel 25 begjære bevisopptak direkte for den domstol som skal holde bevisopptaket.

0 Endret ved lover 13 juni 1975 nr. 39, 1 juni 1979 nr. 24, 27 nov 1992 nr. 113 (ikr. 1 jan 1994), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 22 juni 2012 nr. 52 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 14 des 2012 nr. 1208).

§ 47. Den rett som har en sak til behandling kan beslutte at bevisopptak skal søkes foretatt ved utenlandsk myndighet. Står saken ikke for noen rett, kan slik beslutning etter søknad treffes av tingretten på det sted hvor søkeren bor, eller hvor det er et verneting for saken.

Før beslutningen treffes, skal retten i sivile tvister gi motparten høve til å uttale seg og i straffesaker påtalemyndigheten, siktede og forsvareren dersom forsvarer er oppnevnt.

Den part, som begjærer bevisopptagelsen, maa stille sikkerhet for omkostningene, hvis retten forlanger det.

For bevisopptak i straffesak ved utenlandsk myndighet gjelder også lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 23 b.

0 Endret ved lover 13 feb 1976 nr. 2, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 22 juni 2012 nr. 52 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 14 des 2012 nr. 1208).

§ 48. Beslutter en ret etter § 47 at anmode en utenlandsk myndighet om bevisoptagelse, utfærdiges anmodningen av retten selv, men hvis den har flere medlemmer, av rettens leder. Anmodningen sendes gjennom vedkommende regjeringsdepartement, hvis ikke andet er bestemt av Kongen eller følger av overenskomst med fremmed stat

Anmodningen skal inneholde en kort fremstilling av saksforholdet og nøie angi det, som begjæres foretat.

Finder retten, at de former, som er foreskrevet i norsk lov, gir en særlig betryggelse, bør de begjæres iagttat, hvis der er adgang til det. Navnlig bør motparten faa adgang til at vareta sit tarv overensstemmende med norsk lov.

Forøvrig iagttages, hvad der er bestemt ved overenskomst med fremmed magt eller ved regler, som Kongen gir.

Bevisopptak i utlandet betraktes som feilfrie dersom enten den fremmede retts eller den norske retts former er iaktatt.

0 Endret ved lover 17 juni 1966 nr. 8, 21 des 2007 nr. 127 (ikr. 1 jan 2008), 22 juni 2012 nr. 52 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 14 des 2012 nr. 1208).

§ 48a. Er rettsanmodning fra en norsk domstol nødvendig for tvangsfullbyrdelse som skal foregå i en annen stat, utgår anmodningen fra den rett som har avgjort saken i første instans.

0 Tilføyd ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 49. Om rettsanmodninger til utenlandske myndigheter i andre tilfælde end de, som § 47 handler om, kan Kongen gi de nødvendige bestemmelser.

§ 50. Bevisopptak i utlandet kan skje ved norsk konsulrett, dersom det er adgang til det overfor den fremmede stat. Disse bevis likestilles med bevis som er opptatt ved norske domstoler.

Bevisopptaket skal foregå etter de regler som gjelder for innenlandske dommerhandlinger så langt de hensiktsmessig kan følges. Nærmere regler om fremgangsmåten kan Kongen gi.

0 Endret ved lov 22 mai 1981 nr. 27.

§ 51. Konsulretten styres av utsendt utenriksstjenestemann og norsk honorær representant som departementet har gitt myndighet.

Til rettsmøter tilkalles et rettsvitne. Det kan tilkalles ett eller to sakkyndige rettsvitner når særskilt kyndighet finnes påkrevd.

Kongen gir nærmere regler om konsulretten.

0 Endret ved lover 17 juni 1966 nr. 8, 22 mai 1981 nr. 27, 7 jan 2005 nr. 2 (ikr. 1 juli 2008 iflg. res. 23 feb 2007 nr. 226), 13 feb 2015 nr. 9 (ikr. 1 mars 2015 iflg. res. 13 feb 2015 nr. 131).

§ 51a. Når en norsk domstol i en sak må ta stilling til tolkningen av Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde med protokoller, vedlegg og de rettsakter vedleggene omhandler, kan den i samsvar med Avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol artikkel 34 forelegge tolkningsspørsmålet for EFTA-domstolen. Rettens beslutning om at et tolkningsspørsmål skal eller ikke skal forelegges for EFTA-domstolen, kan ikke angripes ved anke.

Også domstoler som ikke er nevnt i §§ 1 og 2 første ledd har adgang til å forelegge tolkningsspørsmål for EFTA-domstolen. Forliksrådene har ikke adgang til å forelegge tolkningsspørsmål for EFTA-domstolen.

0 Tilføyd ved lov 27 nov 1992 nr. 113 (ikr. 1 jan 1994), endret ved lover 11 juni 1993 nr. 83, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

3dje kapitel. Dommere og rettens øvrige embets- og tjenestemenn.

0 Overskriften endret ved lov 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 52. Ved dommere forstaaes i denne lov, naar ikke andet er sagt eller fremgaar av sammenhængen, alle de medlemmer av en domstol, som kan træffe eller være med i dømmende avgjørelser, baade de som er fast ansat, og de som bare gjør tjeneste for en tid eller i en enkelt sak. Som dommere regnes også medlemmer av forliksrådet.

0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 53. Dommere må være norske statsborgere, menn eller kvinner, som er vederheftige, og som ikke er fradømt stemmerett i offentlige anliggender. For meddommere gjelder kravene etter § 70, og for skjønnsmedlemmer kravene etter skjønnsprosessloven § 14.

Er en dommer uvederheftig, blir dog ikke hans dommerhandlinger ugyldige av den grund. Heller ikke kan parterne kræve, at en dommer skal vike sæte, fordi han er uvederheftig.

0 Endret ved lover 11 mai 1979 nr. 14, 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 54. Høyesterettsdommere, førstelagmenn og lagmenn må ha fylt 30 år og ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap.

Lagdommere og tingrettsdommere må ha fylt 25 år og ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Jordskiftedommere og jordskiftelagdommere må ha fylt 25 år og ha jordskiftefaglig utdannelse på mastergradsnivå med fagkrets fastsatt etter jordskiftelova § 2-4.

Dommerfuldmægtiger maa ha fylt 21 aar og ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Jordskiftedommerfullmektiger må ha fylt 21 år og ha jordskiftefaglig utdannelse på mastergradsnivå med fagkrets fastsatt etter jordskiftelova § 2-4.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55. Dommere til Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene utnevnes som embetsmenn av Kongen etter Grunnloven § 21.

Til dommere bør utnevnes personer som tilfredsstill høyere krav til faglige kvalifikasjoner og personlige egenskaper. Dommere til Høyesterett, lagmannsrettene og tingrettene bør rekrutteres blant jurister med forskjellig yrkesbakgrunn.

En dommer er uavhengig i sin dømmende virksomhet. En dommer skal utføre sin dommergjerning upartisk og på en måte som inngir alminnelig tillit og respekt.

Tilsettingsmyndigheten kan kreve fremleggelse av uttømmende politiattest i forbindelse med utnevning av faste og midlertidige dommere og tilsetting av dommerfullmektiger.

Dommere kan ikke sies opp eller forflyttes mot sin vilje og kan bare avskjediges etter rettergang og dom.

- 0 Endret ved lov 21 juni 1935 nr. 8, 9 juni 1939 nr. 9, 24 aug 1990 nr. 54, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 feb 2004 nr. 399), 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 a. Innstillingsrådet for dommere skal avgi innstilling i forbindelse med dommerutnevning og foreta enkelte konstitusjoner etter nærmere bestemmelser i §§ 55 e og 55 f. Innstillingsrådet skal bestå av tre dommere fra Høyesterett, lagmannsrettene eller tingrettene, en advokat, en jurist ansatt i det offentlige og to medlemmer som ikke er jurister. Når Innstillingsrådet behandler saker som gjelder utnevning eller konstitusjon av jordskiftelagdommere og jordskiftedommere, deltar en jordskiftelagdommer eller en jordskiftedommer og en jordskifte kandidat i stedet for henholdsvis en dommer og juristen ansatt i det offentlige. Kongen oppnevner medlemmene av Innstillingsrådet med personlige varamedlemmer, og fastsetter hvilket medlem som skal være leder for Innstillingsrådet.

Oppnevningen skal skje for en periode på fire år med adgang til gjenoppnevning for én periode.

Oppnevningen kan trekkes tilbake dersom et medlem ikke er i stand til eller villig til å utføre vervet på en forsvarlig måte.

Direktøren for domstoladministrasjonen eller den direktøren bemyndiget, har møterett i Innstillingsrådet.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 7 mai 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 907), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 b. Kongen innhenter innstilling fra Innstillingsrådet for dommere før en dommer blir utnevnt etter § 55.

Innstillingsrådet innhenter de opplysninger som er nødvendige, for å gi innstilling. Til dommerembeter i tingretten, i lagmannsretten og i jordskifteretten gir domstollederen skriftlig uttalelse.

Innstillingsrådet gir en begrunnet innstilling av tre kvalifiserte søkere til ledige dommerembeter. Dersom Innstillingsrådet ikke innstiller tre søkere, skal dette begrunnes.

Til ledig embete som høyesterettsdommer gir høyesterettsjustitiarius muntlig eller skriftlig uttalelse direkte til departementet etter at Innstillingsrådet har gitt sin innstilling.

Om habilitet for medlemmene av Innstillingsrådet gjelder §§ 106 og 108.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om behandlingen av innstillingssaker.

Reglene i denne paragrafen gjelder ikke for utnevning av høyesterettsjustitiarius.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 c. Dersom Kongen vurderer å utnevne en søker som ikke er innstilt, skal det bes om en uttalelse fra Innstillingsrådet om denne søkeren. En søker som innstilles av et mindretall av Innstillingsrådet, skal anses som innstilt.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 55 d. Midlertidige dommere til Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene kan bare konstitueres eller tilsettes i de tilfeller som er nevnt i §§ 55 e til 55 g.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 e. En dommer som er utnevnt etter § 55 kan ved siden av sin faste stilling konstitueres som dommer ved en sideordnet domstol for inntil to år ved

1. ledighet eller fravær i dommerstilling
2. inhabilitet
3. behov for ekstra dommere eller
4. omorganisering av domstoler.

Konstitusjon av dommer til jordskifterett kan skje for inntil fire år.

En dommer eller en pensjonert dommer, med unntak av jordskiftelagdommer og dommer i jordskifterettene, kan likevel alltid konstitueres ved en annen domstol for å foreta vigsler. Slik konstitusjon gjøres av domstollederen der vigselen skal foretas.

Beslutning om konstitusjon som nevnt i første ledd, gjøres av Innstillingsrådet for dommere. Innstillingsrådet kan delegere til domstoladministrasjonen å foreta konstitusjonen. Konstitusjoner med varighet inntil tre måneder kan foretas av domstollederen.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 feb 2004 nr. 399), 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 f. Dersom behov som nevnt i § 55 e første ledd ikke dekkes ved konstitusjon ved siden av fast dommerstilling etter § 55 e tredje ledd eller ved en flyttbar dommer etter § 33 c annet ledd, kan ny dommer konstitueres for inntil to år. § 55 e første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Beslutning om konstitusjon som nevnt i første ledd, gjøres av Innstillingsrådet for dommere, men av Kongen dersom konstitusjonen har lengre varighet enn ett år eller konstitusjonen gjelder Høyesterett. Innstillingsrådet kan delegere til domstoladministrasjonen å foreta konstitusjon. Før Kongen beslutter konstitusjon for en annen domstol enn Høyesterett, skal Kongen innhente innstilling fra Innstillingsrådet. Til konstitusjon som høyesterettsdommer gir høyesterettsjustitiarius muntlig eller skriftlig uttalelse direkte til departementet.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099).

§ 55 g. Dommerfullmektiger tilsettes for inntil to år av domstollederen.

Jordskiftedommerfullmektiger tilsettes for inntil tre år.

Domstollederen kan forlenge dommerfullmektigens tjeneste, men samlet tjeneste kan ikke overstige tre år. Jordskifterettslederen kan forlenge jordskiftedommerfullmektigens tjeneste, men samlet tjeneste kan ikke overstige fire år. Departementet kan fastsette unntak fra varigheten av dommerfullmektigenes og jordskiftedommerfullmektigenes funksjonstid.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om tilsetting av dommerfullmektiger og jordskiftedommerfullmektiger.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 h. En midlertidig dommer, herunder dommerfullmektig og jordskiftedommerfullmektig, kan ikke sies opp eller forflyttes mot sin vilje og kan bare avskjediges etter rettergang og dom i den perioden konstitusjonen eller tilsettingen gjelder for. Dersom en konstitusjon eller tilsetting har vart i mer enn ett år, skal den midlertidige dommeren ha minst en måneds varsel før stillingen opphører. Etter utløpet av perioden fratrer midlertidige dommere uten oppsigelse eller avskjed.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 feb 2004 nr. 399), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55 i. Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for utnevning av faste og midlertidige dommere.

Offentlige søkerlister til dommerstillinger skal inneholde samtlige søkeres navn og alder og fullstendige opplysninger om deres utdanning og praksis i offentlig og privat virksomhet.

Innstillingsrådets innstilling uten begrunnelse er offentlig. Det samme gjelder anmodning om tilleggsvurdering etter § 55 c, men uten at søkerens navn er offentlig, og Innstillingsrådets tilleggsinnstilling.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 19 mai 2006 nr. 16 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 17 okt 2008 nr. 1118).

§ 55 j. Domstoladministrasjonen avgjør søknader om permisjon fra faste og midlertidige dommere. Permisjoner med varighet inntil tre måneder avgjøres av domstollederen.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98.

§ 56. Forlikrådsmedlemmer må ha fylt 25 år. For øvrig gjelder § 70 annet ledd nr. 1 om en øvre aldersgrense og §§ 71-74 tilsvarende for forlikrådsmedlemmer.

Som forlikrådsmedlemmer skal bare velges personer som anses særlig egnet til oppgaven, og som behersker norsk skriftlig og muntlig godt.

Den som ikke bor i kommunen, kan nekte å ta i mot valg.

0 Endret ved lover 19 juni 1947 nr. 4, 4 des 1964 nr. 2, 27 juni 1986 nr. 48, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 57. Forlikrådsmedlemmer med varamedlemmer velges av kommunestyret selv. Valget foregår innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år.

For valget gjelder bestemmelsene i kommuneloven kapittel 6 med de avvik som følger av paragrafen her og av § 27.

Ved flertallsvalg skal rekkefølgen både for medlemmene og for varamedlemmene bestemmes etter deres stemmetall, eller ved loddtrekning når stemmetallet står likt, med mindre kommunestyret enstemmig fastsetter rekkefølgen.

Dersom det ved forholdsvalg er nødvendig for å oppfylle kravet i § 27 om at det blant medlemmene skal være både kvinner og menn, og opprykk etter kommuneloven § 37 nr. 3 innen den enkelte liste er utelukket, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer. Det samme gjelder dersom det er nødvendig for å oppfylle kravet om at det også blant varamedlemmene skal være både kvinner og menn. Dersom det har vært opprykk etter første punktum på den listen som har fått færrest stemmer, skjer opprykket for varamedlemmene på den listen som har fått nest færrest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning på hvilken liste opprykk skal skje.

- 0 Endret ved lover 17 juli 1925 nr. 6, 25 feb 1927, 19 juni 1947 nr. 4, 26 nov 1954 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 27 juni 1986 nr. 48, 23 juni 1995 nr. 34, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654). Endres ved lov 22 juni 2018 nr. 83 (ikr. fra første konstituerende kommune- eller fylkestingsmøte 2019, se res. 20 des 2018 nr. 2062).

§ 58. Valget innberettes til fylkesmannen. Finner han valget lovlig, utferdiger han oppnevning for de valgte etter den rekkefølge som er fastsatt ved valget. Ellers påbyr han at det i fornøden utstrekning skal holdes nytt valg.

Fylkesmannen fører tilsyn med forlikrådets virksomhet.

- 0 Endret ved lover 17 juli 1925 nr. 6, 25 feb 1927, 22 juni 1928 nr. 20, 26 nov 1954 nr. 1.

§ 59. Når et forlikrådsmedlem eller varamedlem dør eller flytter fra kommunen, eller når det opplyses at vedkommende mangler noen av de betingelser som nevnt i §§ 53 eller 56 første ledd, eller vedkommende ellers blir varig forhindret fra å gjøre tjeneste, foretar kommunestyret nytt valg av medlem eller varamedlem for den tid som er igjen. Valget foretas som flertallsvalg.

Kommunestyret kan tillate et medlem eller varamedlem å fratrukke sin stilling før tiden og foretar i så fall nytt valg etter reglene i første ledd.

Har noen forfall så forlikrådet ikke kan holde beslutningsdyktig møte, kan fylkesmannen oppnevne stedfortredere for den enkelte sak eller for inntil tre måneder. Er det ikke tid til å innhente fylkesmannens bestemmelse, kan to forrettende forlikrådsmedlemmer midlertidig tilkalle en stedfortreder når partene samtykker.

Den som oppnevnes som medlem eller varamedlem etter denne paragraf, kommer i rekkefølge etter dem som er oppnevnt tidligere. Dersom det holdes valg på nytt medlem fordi formannen har fratrudd e.l., kan kommunestyret selv velge ny formann uavhengig av første punktum.

- 0 Endret ved lover 19 juni 1947 nr. 4, 21 juni 1963 nr. 5, 27 juni 1986 nr. 48, 23 juni 1995 nr. 34, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 60. Alle dommere unntatt meddommere og skjønnsmedlemmer skal gi skriftlig forsikring om at de samvittighetsfullt vil oppfylle sine plikter. Forsikringen sendes til domstoladministrasjonen eller til fylkesmannen for så vidt gjelder forsikring for dommere i forlikrådet. Kongen fastsetter hvordan forsikringen skal lyde.

- 0 Endret ved lover 11 mai 1979 nr. 14, 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 61. Direktøren i Høyesterett er embetsmann.

Protokollsekretærer og utredere ved Høyesterett tilsettes av departementet, eller av Høyesterett etter bestemmelser gitt av departementet. Protokollsekretærer og utredere kan tilsettes på åremål.

- 0 Endret ved lover 4 des 1964 nr. 2, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 62. For tjenestemenn ved domstolene gjelder lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.¹ dersom ikke annet følger av loven her.

Etter bestemmelser gitt av domstoladministrasjonen kan domstollederen for kortere eller lengre tid eller for den enkelte sak oppnevne stedfortredere for domstolens tjenestemenn.

- 0 Endret ved lover 14 aug 1918 nr. 4 § 84, 4 des 1964 nr. 2, 18 juni 1965 nr. 5, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

- 1 Opphevet. Se nå lov 16 juni 2017 nr. 67.

§ 62 a. Lagmannsrettene skal ha jordskifteteknisk personale.

- 0 Tilføyd ved lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 63. Hovedstevnevitne er den som er utpekt som namsmann etter politiloven § 17.

Hjelpestevnevitner for hovedstevnevitnet må godkjennes av tingretten. Ligger avgjørelsen under flere retter, treffes den ved uenighet av domstoladministrasjonen. Med politimesterens samtykke kan det oppnevnes hjelpestevnevitner fra andre lensmannskontorer og politistasjoner i namsmannsdistriktet.

Ved Høyesterett kan det ansettes et eller flere stevnevitner til å utføre forkynnelser i den kommunen der Høyesterett har sete.

Stevnevitner skal avgi forsikring til vedkommende rett om at de samvittighetsfullt vil oppfylle sine plikter som stevnevitne. Kongen fastsetter hvordan forsikringen skal lyde.

- 0 Endret ved lover 14 aug 1918 nr. 4 § 84, 18 juni 1965 nr. 5, 2 mars 1973 nr. 12, 17 des 1982 nr. 86, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endret ved lov 17 juni 2005 nr. 84, 11 mai 2017 nr. 26 (ikr. 1 juni 2017 iflg. res. 11 mai nr. 563).

§ 63a. Dommere og andre som utfører tjeneste eller arbeid for et dommerkontor plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det de i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

- 1) noens personlige forhold, eller
- 2) tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og straffeloven § 209 får tilsvarende anvendelse.

Paragrafen her gjelder ikke for noe som er kommet frem i et rettsmøte eller en rettsavgjørelse. Taushetsplikten gjelder heller ikke om det som er framkommet i de deler av et saksdokument som allmennheten kan gis innsyn i etter reglene i tvisteloven kapittel 14.

- 0 Tilføyd ved lov 16 mai 1986 nr. 21, endret ved lover 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 63 b. Domstolene kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra folkeregistermyndigheten de opplysninger som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter prosesslovgivningen eller andre oppgaver som er fastsatt i lov.

- 0 Tilføyd ved lov 9 des 2016 nr. 88 (ikr. 1 okt 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 718).

4de kapittel. Utvalg av meddommere

- 0 Overskriften endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654). – Jf. lov 17 juli 1925 nr. 11 § 11, aml. § 17-6, lov 21 juni 2013 nr. 100 § 2-5, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 64. I hvert lagsogn skal det for lagmannsrettssaker være to utvalg av meddommere, ett for kvinner og ett for menn.

Lagmannsrettens leder fastsetter antallet utvalgsmedlemmer slik at det kan forventes at hvert medlem skal gjøre tjeneste i to saker per år. Deretter fordeler lagmannsrettens leder utvalgsmedlemmene mellom lagsognets kommuner etter folketallet. Hver kommune skal likevel ha minst ett medlem i hvert utvalg. Senest 1. mars det året valget foretas, jf. § 66, underretter lagmannsrettens leder kommunene om fordelingen.

- 0 Endret ved lover 19 juni 1947 nr. 4, 14 juni 1985 nr. 71, 6 des 1991 nr. 80, 23 juni 1995 nr. 34, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 65. I hvert domssogn skal det for tingrettssaker være to utvalg av meddommere, ett for kvinner og ett for menn.

Domstollederen fastsetter antallet utvalgsmedlemmer slik at det kan forventes at hvert medlem skal gjøre tjeneste i to saker per år. Deretter fordeler domstollederen utvalgsmedlemmene mellom domssognets kommuner etter folketallet. Hver kommune skal likevel ha minst ett medlem i hvert utvalg. Senest 1. mars det året valget foretas, jf. § 66, underretter domstollederen kommunene om fordelingen.

- 0 Endret ved lover 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47.

§ 66. Medlemmene til utvalgene av meddommere velges av kommunestyret selv hvert fjerde år. Valget foretas innen 1. juli året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år.

Er en kommune delt mellom flere domssogn, velges medlemmer til utvalgene særskilt for hver del av kommunen blant dem som er bosatt i vedkommende del. Bestemmelsene i §§ 64 og 65, begges annet ledd, og § 76 får i slike tilfeller tilsvarende anvendelse for så vidt angår de enkelte deler av kommunen. Sletting etter § 76 skal også foretas når noen som er innført i fortegnelsene, ikke er valgbar etter dette ledd første punktum.

Skal deling gjennomføres i løpet av en valgperiode, skal det for den tiden som gjenstår av perioden, foretas særskilte valg som nevnt i annet ledd første punktum. Valget foregår da etter nærmere regler som fastsettes av Domstoladministrasjonen. Fra delingen opphører funksjonstiden for dem som tidligere var valgt fra kommunen.

- 0 Endret ved lover 4 des 1964 nr. 2, 13 juni 1969 nr. 25, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 15 juni 2001 nr. 60 (ikr. 1 nov 2001 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 618), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 66a. Oppstår i løpet av valgperioden særlige forhold som medfører at behovet for medlemmer til utvalgene av meddommere er klart større enn først beregnet, kan domstollederen bestemme at det skal velges flere medlemmer til utvalgene for resten av perioden. Domstollederen fastsetter antallet medlemmer som skal velges, og fordeler disse mellom kommunene i sognet ut fra behov regnet etter folketall.

Kommunen gjennomfører valget innen tre måneder etter at underretning fra domstollederen er mottatt. Valget gjelder fra det tidspunkt domstollederen bestemmer.

- 0 Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38, tilføyd igjen ved lov 25 juni 2010 nr. 47, endret ved lov 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 67. Utvalgene av meddommere skal ha en allsidig sammensetning, slik at de best mulig representerer alle deler av befolkningen. Kommunen skal oppfordre allmennheten til å foreslå kandidater til valget.

- 0 Endret ved lover 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 68. Formannskapet eller det faste utvalg kommunestyret har tildelt oppgaven, forbereder valget, avgjør begjæringer om fritak fra valg og avgir forslag til valg i samsvar med § 67. Forslaget legges ut til alminnelig ettersyn i minst to uker. I kunngjøringen om dette oppfordres enhver som har noe å innvende mot forslaget, om å melde det til kommunen innen en fastsatt frist.

Etter å ha avgjort innvendinger og fritaksbegjæringer som er kommet inn etter kunngjøringen som nevnt i første ledd siste punktum, velger kommunestyret selv det antallet medlemmer til hvert av utvalgene som er bestemt etter §§ 64 og 65.

Ingen kan velges til mer enn ett av utvalgene.

- 0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 69. Fortegnelse over de valgte meddommere føres av kommunen. Fortegnelsene skal inneholde utvalgsmedlemmenes fulle navn, adresse, fødselsnummer, telefonnummer, yrke og stilling.

Gjenpart av fortegnelsen sendes vedkommende domstol innen 15. september året etter hvert kommunestyrevalg. Ved valg etter § 66 a er fristen to uker etter at valget er foretatt. Domstoladministrasjonen kan gi nærmere forskrift om fortegnelsene.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 70. Den som velges, må ha tilstrekkelige norskkunnskaper, og for øvrig være personlig egnet til oppgaven.

I tillegg må vedkommende

1. være over 21 år og under 70 år, ved valgperiodens start,
2. ikke være fradømt stemmeretten i offentlige anliggender,
3. ikke være under offentlig gjeldsforhandling eller konkursbehandling eller i konkursskarantene,
4. stå innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og
5. være statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i riket de tre siste år før valgdagen.

- 0 Endret ved lover 24 juni 1933 nr. 5, 22 mai 1981 nr. 27, 23 juni 1995 nr. 34, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 514), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 71. Utelukket fra valg på grunn av stilling er:

1. Stortingets representanter og vararepresentanter,
2. statsrådets medlemmer, statssekretærer, statsrådenes personlige politiske rådgivere og ansatte ved Statsministerens kontor,
3. fylkesmenn og assisterende fylkesmenn,
4. utnevnte og konstituerte dommere og ansatte ved domstolene,
5. ansatte ved påtalemyndigheten, i politiet og kriminalomsorgen og personer som er tildelt begrenset politimyndighet,
6. ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen og dens styre,
7. ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fængselskolen,
8. praktiserende advokater og advokatfullmektiger,
9. kommunens administrasjonssjef (medlemmene av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 23 juni 1995 nr. 34, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47.

§ 72. Utelukket fra valg på grunn av vandel er:

1. den som er idømt ubetinget fængselsstraff i mer enn ett år,
2. den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffeloven § 40 eller §§ 62 til 65,
3. den som er idømt ubetinget fængselsstraff i ett år eller mindre, og det ved valgperiodens start er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig,
4. den som er idømt betinget fængselsstraff, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig,
5. den som er idømt eller har vedtatt bøtestraff for et forhold som etter loven kan medføre fængsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig eller vedtakelsen,
6. den som har fått betinget påtaleunndlatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fængsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden avgjørelsen var rettskraftig.

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd nr. 1 eller 3, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd.

- 0 Endret ved lover 17 juli 1925 nr. 6, 21 juni 1963 nr. 5, 14 juni 1985 nr. 71, 6 des 1991 nr. 80, 23 juni 1995 nr. 34, 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 73. Kommunen skal kontrollere at ingen velges i strid med §§ 70-72.

For kontroll etter § 72 kan det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 23 juni 1995 nr. 34, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449).

§ 74. En person kan kreve seg fritatt fra valg dersom helsetilstand eller andre særlige grunner tilsier det, eller vedkommende har vært medlem av et utvalg av lagrettemedlemmer eller meddommere i to perioder tidligere.

Avgjørelse om fritak treffes av kommunen.

- 0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 1 mars 1985 nr. 3, 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 23 juni 1995 nr. 34, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 75. De fritak for å overta ombud som er gitt i andre lover, gjelder ikke for vervet som meddommer.

- 0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 1 mars 1985 nr. 3, 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 23 juni 1995 nr. 34, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 76. Når et utvalgsmedlem dør eller flytter fra kommunen, skal kommunens administrasjonssjef slette vedkommende fra utvalget. Det samme gjelder dersom vedkommende ikke oppfyller valgbarhetsvilkårene etter §§ 70-72. Utvalgsmedlem som flytter til en annen kommune i sognet, overføres til fortegnelsen for den nye kommunen. Bestemmelsen i § 73 annet ledd gjelder tilsvarende.

Den som er kommet i en situasjon som nevnt i § 74 første ledd, kan kreve seg slettet fra utvalget.

Den som mener seg urettmessig innført eller ikke innført i et utvalg, eller som mener seg urettmessig slettet eller nektet slettet fra et utvalg, kan påklage avgjørelsen til den domstolen som fortegnelsen gjelder. Domstolen treffer sin avgjørelse ved kjennelse.

Endelig beslutning om sletting etter paragrafen her meddeles domstolen uten opphold.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 25 juni 2010 nr. 47, 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 22 apr 2016 nr. 3 (ikr. 22 apr 2016 iflg. res. 22 apr 2016 nr. 407). Endres ved lov 22 juni 2018 nr. 83 (ikr. fra første konstituerende kommune- eller fylkestingsmøte 2019, se res. 20 des 2018 nr. 2062).

§ 77. Kongen kan gi forskrift om at Domstoladministrasjonen hvert halvår skal kontrollere om medlemmene av utvalgene av meddommere og skjønnsmedlemmer er innført i fortegnelsen i strid med § 72, herunder om adgang for Domstoladministrasjonen til å begjære vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

- 0 Endret ved lover 10 juni 1932 nr. 1, 21 juni 1963 nr. 5, opphevet ved lov 22 mai 1981 nr. 24, tilføyd igjen ved lov 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), endret ved lov 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 78. Når retten finner at noen med urette er innført i fortegnelsen eller skulle vært slettet etter § 76, skal domstolen av eget tiltak slette vedkommende fra fortegnelsen. Retten kan i den forbindelse begjære at det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45. Beslutningen kan bringes inn for overordnet domstol. Kommunen varsles om slettingen.

- 0 Opphevet ved lov 22 mai 1981 nr. 24, tilføyd igjen ved lov 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), endret ved lov 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449).

§ 79. Etter anmodning fra en domstol, kommune eller fylkeskommune skal politiet gi opplysning om siktelse, tiltale eller dom mot personer som er aktuelle ved valg av meddommere, skjønnsmedlemmer eller jordskiftemeddommere. Dersom det er gitt opplysning om siktelse eller tiltale, skal det også gis underretning om sakens avgjørelse.

- 0 Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), tilføyd igjen ved lov 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 80. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 81. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 82. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 83. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 84. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 84a. (Tilføyd ved lov 26 jan 1973 nr. 3, opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

5te kapittel. Uttaking av meddommere og rettsvitner

- 0 Overskriften endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 26 juni 1992 nr. 86, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654). – Jf. lover 1 juni 1917 nr. 1 §§ 13 til 15, 17 juli 1925 nr. 11 § 11 og aml. § 17-7, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 85. Meddommere og varamedlemmer for meddommere trekkes til den enkelte sak etter reglene i §§ 86-92, med mindre vilkårene for tilkalling etter § 93 er til stede.

Utfallet av trekningen og de avgjørelser som er truffet etter § 91, nedtegnes og oppbevares blant sakens dokumenter.

Fagkyndige meddommere oppnevnes etter reglene i § 94.

- 0 Endret ved lover 10 juni 1932 nr. 1, 24 juni 1933 nr. 5, 21 juni 1935 nr. 8, 1 feb 1936 nr. 1, 21 juni 1963 nr. 5, 22 mai 1981 nr. 24, 22 mai 1981 nr. 27, 27 juni 1986 nr. 48, 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 86. Trekningskretsen er for tingretten domssognet og for lagmannsretten lagsognet. Domstoladministrasjonen kan ved forskrift dele lagsogn og domssogn i flere trekningskretser.

Meddommere og varamedlemmer for meddommere skal på tilfeldig måte trekkes blant alle som er registrert i utvalgene i den trekningskretsen der rettsmøtet skal holdes. Domstollederen kan beslutte at varamedlemmer for meddommere skal trekkes fra den kommune hvor rettsmøtet skal holdes eller de nærmeste kommuner.

Når et lagsogn eller domssogn er delt i flere trekningskretser, og det foreligger særlige grunner, kan en dommer i den enkelte sak beslutte at meddommere og varamedlemmer for meddommere skal trekkes fra en annen trekningskrets eller andre kretser innenfor domssognet eller lagsognet. Når det er nødvendig for å få uholdte meddommere, kan en dommer likeledes beslutte at det skal trekkes fra utvalg utenfor domssognet, lagsognet eller lagdømmet. Retten kan be vedkommende domstol foreta trekning utenfor domssognet eller lagdømmet eller gjøre det selv.

Den som har gjort tjeneste som meddommer, eller som har møtt frem til rettsmøte som meddommer eller varamedlem for slik uten å gjøre tjeneste, deltar ikke i trekningen til andre saker før domstolen neste gang begynner å trekke fra hele utvalget. I trekningen deltar heller ikke den som er trukket ut til å gjøre tjeneste som meddommer eller varamedlem til et rettsmøte som ennå ikke er holdt. Dersom det etter dette ikke er minst dobbelt så mange igjen i utvalget som det antallet som skal trekkes, skal det trekkes fra hele utvalget.

- 0 Endret ved lover 10 juni 1932 nr. 1, 21 juni 1935 nr. 8, 9 juni 1939 nr. 9, 21 juni 1963 nr. 5, 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 16 juni 1989 nr. 68, 24 aug 1990 nr. 54, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 86a. (Tilføydd ved lov 21 juni 1963 nr. 5, opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 87. (Opphevet ved lov 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).)

§ 88. Når en sak skal behandles med meddommere, skal en dommer eller en av domstolens tjenestemenn i god tid før hovedforhandlingen trekke ut meddommere og varamedlemmer for disse, like mange fra hvert av utvalgene etter § 64 for lagmannsretten og § 65 for tingretten. Dersom det skal trekkes et ulikt antall meddommere eller varamedlemmer, skal det trekkes lodd om hvilket utvalg den siste meddommeren eller det siste varamedlemmet skal trekkes fra.

Det skal trekkes to varamedlemmer for meddommerne. En dommer kan likevel beslutte at det bare skal trekkes ett varamedlem. For saker der hovedforhandlingen antas å kunne avvikles i løpet av én dag, kan en dommer beslutte at det ikke skal trekkes varamedlemmer. Domstollederen bestemmer om varamedlemmer for meddommere skal pålegges å møte til rettsmøtet når de varsles om trekningen. En dommer kan fravike en slik beslutning i den enkelte sak.

Dersom varamedlemmer skal følge forhandlingene, skal det trekkes lodd om personvalget, likevel slik at det så langt mulig blir like mange kvinner og menn.

Når en sak omberammes eller utsettes til ny behandling, beslutter en dommer om det skal trekkes nye meddommere og varamedlemmer til saken.

- 0 Endret ved lover 25 juni 1937 nr. 13, 28 juli 1949 nr. 7, 21 juni 1963 nr. 5, 17 juni 1966 nr. 8, 7 feb 1969 nr. 7, 8 apr 1981 nr. 7, 3 juni 1983 nr. 43, 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 16 juni 1989 nr. 68, 5 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 89. Ved trekningen kan en dommer bestemme at de samme meddommerne skal gjøre tjeneste i flere saker, dersom sakene skal behandles i umiddelbar sammenheng og det må antas at de til sammen ikke vil vare i mer enn ti dager. Dersom det foreligger tungtveiende grunner, kan de samme meddommerne pålegges å gjøre tjeneste i flere saker i umiddelbar sammenheng også når det må antas at sakene vil vare i mer enn ti dager. Domstollederen kan treffe en generell beslutning etter første punktum for foreleggssaker som skal behandles i umiddelbar sammenheng samme dag.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 90. Den som har gyldig fravær, plikter ikke å gjøre tjeneste som meddommer eller rettsvitne. Det samme gjelder den som har gjort tjeneste som meddommer i 15 dager eller mer i løpet av samme år som saken skal behandles, eller som har gjort tilsvarende tjeneste i 60 dager eller mer i valgperioden. Den som mener å ha gyldig fravær eller rett til fritak etter denne bestemmelsen, skal straks gi domstolen melding om dette og om begrunnelsen.

Gyldig fravær foreligger hvis sykdom eller andre hindringer gjør det umulig eller uforholdsmessig byrdefullt å møte. Offentlige verv, unntatt militærtjeneste og tjeneste for høyere rett, skal vanligvis ikke regnes som gyldig fravær for meddommere.

Dersom det ved trekningen er på det rene at det foreligger forhold som nevnt i første ledd, foretas ny trekning. Ellers gjelder § 92.

Beslutning om det foreligger gyldig fravær tas av en dommer, eller av en tjenestemann ved domstolen etter retningslinjer gitt av domstollederen.

Avgjørelse av spørsmål om gyldig fravær som er tatt av en tjenestemann, kan kreves forelagt for en dommer. Dommerens avgjørelse kan bringes inn for overordnet domstol.

- 0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 27 juni 1986 nr. 48, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 91. En meddommer eller et varamedlem skal ikke gjøre tjeneste dersom vedkommende

- a) skulle vært slettet etter § 76,
- b) ikke har tilstrekkelige norskkunnskaper,

- c) er siktet for et straffbart forhold, uten at siktelsen har ført til et forelegg,
- d) er utelukket fra å gjøre tjeneste etter § 106 eller § 107 eller
- e) skal delta i en sak hvor det blir gitt informasjon som etter sikkerhetsloven er skjermingsverdig, og ikke kan klareres og autoriseres for den aktuelle sikkerhetsgrad.

Dersom det ved trekningen er på det rene at det foreligger et forhold som nevnt i første ledd, foretas ny trekning. Ellers gjelder § 92.

Det kan overlates til en av domstolens tjenestemenn å treffe beslutning etter første ledd bokstav a og c. For øvrig skal beslutning etter første ledd tas av en dommer. Bestemmelsen i § 78 annet punktum gjelder tilsvarende.

Den det gjelder, kan forlange forbigåelsesspørsmålet forelagt en dommer når det er avgjort av en tjenestemann. Dommerens avgjørelse kan bringes inn for overordnet domstol.

Bestemmelsen i § 79 gjelder tilsvarende.

- 0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 27 juni 1986 nr. 48, 18 des 1987 nr. 97, 6 des 1991 nr. 80, 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 20 mars 1998 nr. 10 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 29 juni 2001 nr. 720), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 92. Dersom en uttrukket meddommer ikke kan gjøre tjeneste eller ikke møter, skal et varamedlem av samme kjønn innkalles. Er dette varamedlemmet forhindret fra å gjøre tjeneste, eller er det trukket bare ett varamedlem og dette ikke er av samme kjønn som den meddommeren som er forhindret, skal det trekkes en ny meddommer, med mindre dette ville medføre uforholdsmessig ulempe. I andre tilfeller skal det varamedlemmet som står til disposisjon, gjøre tjeneste.

Dersom det ikke er trukket varamedlemmer for meddommerne, skal det i tilfeller som nevnt i første ledd første punktum trekkes en ny meddommer av samme kjønn som den meddommeren som ikke skal gjøre tjeneste.

Hvis domstolen innkaller et varamedlem til å gjøre tjeneste, kan det trekkes et nytt varamedlem.

- 0 Endret ved lover 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 93. Dersom det i løpet av de to siste virkedagene før rettsmøtet eller samme dag som rettsmøtet skal holdes, blir klart at en meddommer ikke møter eller kan gjøre tjeneste, og det heller ikke er trukket et varamedlem som kan gjøre tjeneste, kan retten tilkalle en meddommer fra utvalgene som kan møte. Innkalling av varamedlem kan unnlates dersom slik innkalling ville innebære en uforholdsmessig ulempe. Første og annet punktum gjelder også etter at retten er satt, i tilfeller der retten har, men ikke benytter adgangen til å fortsette forhandlingene med færre medlemmer etter § 15 første ledd og § 21 andre ledd siste punktum. Forhandlingene må i så fall gjentas i nødvendig omfang.

Beslutning om tilkalling etter denne paragrafen kan tas av en dommer eller en av domstolens tjenestemenn. Beslutning om tilkalling etter første ledd tredje punktum tas av den eller de fagdommere som deltar i rettsmøtet.

Tilkallingen skal så langt råd er skje tilfeldig. Det skal så vidt mulig tilkalles en meddommer av samme kjønn som den som opprinnelig var trukket ut.

0 Endret ved lov 24 juni 1933 nr. 5, opphevet ved lov 18 juni 1965 nr. 5, tilføyd igjen ved lov 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), endret ved lov 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 94. Ved oppnevning av fagkyndige meddommere skal retten oppnevne personer som har særskilt kyndighet innenfor det saken gjelder, og som fyller vilkårene etter loven her for å være meddommer. Den øvre aldersgrensen etter § 70 annet ledd nr. 1 og § 70 nr. 4 gjelder ikke ved oppnevning av fagkyndige meddommere.

Skal det oppnevnes mer enn én fagkyndig meddommer, skal det så vidt mulig oppnevnes like mange av hvert kjønn. Retten skal oppnevne et eller flere varamedlemmer for de fagkyndige meddommerne, med mindre den finner dette åpenbart unødvendig. Ved forfall gjelder § 92.

0 Endret ved lov 18 juni 1965 nr. 5, opphevet ved lov 22 mai 1981 nr. 27, tilføyd igjen ved lov 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 95. Retten sørger for at meddommere og varamedlemmer snarest mulig gis melding om at de er trukket ut. De skal også få opplyst hvem som er sakens parter, tid og sted for rettsmøtet og forventet varighet av tjenesten. Dersom det er trukket ut varamedlemmer for meddommere, og disse ikke innkalles til å møte, skal de på samme tidspunkt gis melding om å holde seg klare til å møte på kort varsel.

For saker som skal behandles med meddommere, skal partene ved henvendelse til domstolen få opplyst hvem som er trukket ut som meddommere og varamedlemmer.

0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 1 mars 1985 nr. 3, 14 juni 1985 nr. 71, 6 des 1991 nr. 80, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 96. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 97. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 98. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 99. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 100. Første gang nogen gjør tjeneste som meddommer, skal rettens leder foreholde ham de pligter, som paahviler en meddommer, og ta imot hans forsikring om, at han saavel i denne sak som i alle fremtidige saker vil gi vel agt paa alt, som forhandles i retten, og at han vil dømme saaledes, som han vet sandest og rettest at være efter loven og sakens bevisligheter.

Alle tilstedeværende skal reise seg når forsikringen avgis.

0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 18 des 1987 nr. 97, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 101. Rettsvitner oppnevnes av retten eller av den tjenestemann som skal styre forretningen.

Enhver som er oppført i det seneste manntall for kommunale valg i domssognet, plikter å gjøre tjeneste som rettsvitne, herunder vitne ved tvangsforretning og registreringsforretning, med mindre vedkommende vil være utelukket etter § 110 eller har gyldig fravær. §§ 71 og 74 gjelder tilsvarende, likevel slik at dommerfullmektiger og ansatte uten dømmende myndighet kan være rettsvitner. Den som har flyttet fra domssognet, kan kreve seg fritatt.

Dersom det trengs særlig kyndighet, kan retten beslutte å oppnevne sakkyndige rettsvitner.

Så vidt mulig bør rettsvitnene gis minst tre dagers varsel. Trenger saken hurtig behandling bør rettsvitnene så vidt mulig få en dags varsel.

0 Endret ved lover 17 juni 1966 nr. 8, 22 mai 1981 nr. 24, 14 juni 1985 nr. 71, 18 des 1987 nr. 97, 26 juni 1992 nr. 86, 15 juni 2007 nr. 38 (ikr. 1 juli 2007 iflg. res. 15 juni 2007 nr. 654).

§ 102. (Opphevet ved lov 22 mai 1981 nr. 24.)

§ 103. Rettsvitnene gjør ikke tjeneste mer enn en dag, dersom de ikke samtykker i å fortsette, eller behandlingen av samme sak varer lenger, og de ikke fritas.

De skal nøye følge forhandlingene og gjøre oppmerksom på misforståelser eller feil i oppfatningen eller nedtegningen av det som foregår.

Ved slutningen av rettsmøtet eller forretningen skal de spørres, om de har noe å bemerke. Deres erklæring protokolleres.

0 Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 104. Første gang noen gjør tjeneste som rettsvitne ved en domstol, skal dommeren eller den som styrer forretningen foreholde vitnet de plikter som påhviler et rettsvitne, og ta imot vitnets forsikring om samvittighetsfullt å oppfylle dem.

0 Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 105. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 105a. Godtgjørelsen til jordskiftemeddommer og meddommer fastsettes av rettens leder etter forskrifter gitt av Kongen. Det samme gjelder for sakkyndige rettsvitner ved konsulrettene.

Rettsvitne godtgjøres etter forskrifter gitt av Kongen. Utgiftene dekkes av det offentlige. Tjenestemann ved det kontor forretningen hører under har ikke krav på slik godtgjørelse.

Avgjørelser om godtgjørelse etter paragrafen her kan ankes etter reglene i lov av 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. § 12.

0 Tilføyd ved lov 17 des 1982 nr. 86, endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 29 juni 1990 nr. 47, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

6te kapitel. Ugildhet.

§ 106. Ingen kan være dommer:

1. naar han selv er part i saken eller medberettiget, medforpligtet eller regrespliktig i forhold til en part, eller naar han i en straffesak er fornærmet ved den strafbare handling;
2. naar han er i slekt eller svogerskap i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen saa nær som søskendebarn med nogen, som staar i saadant forhold til saken som nævnt under nr. 1;
3. naar han er eller har været gift med eller er forlovet med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til nogen, som staar i saadant forhold til saken som nævnt under nr. 1;
4. når han er verge for noen, som står i slikt forhold til saken som nevnt under nr. 1, eller har vært verge for en part, etter at saken begynte;
5. når han styrer eller er medlem eller varamedlem av styret for et selskap, et samvirkeforetak, en forening, sparebank, stiftelse eller offentlig innretning eller ordfører eller varaordfører i en kommune eller fylkeskommune som står i et slikt forhold til saken som nevnt i nr. 1, eller når han styrer eller er medlem eller varamedlem av styret for et bo som står i slikt forhold til saken, og det ikke er tingretten selv som styrer boet;
6. naar han har handlet i saken for en part, eller for paatalemyndigheten eller den fornærmede;
7. naar han er i slekt eller svogerskap i op- eller nedstigende linje eller sidelinjen saa nær som søskende eller gift med eller forlovet med nogen, som handler i saken for en part eller for paatalemyndigheten eller den fornærmede;
8. når han tidligere har hatt med saken å gjøre som voldgiftsdommer eller i lavere rett som dommer eller lagrettemedlem;
9. naar han er i slekt eller svogerskap i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen saa nær som søskende eller gift med eller forlovet med nogen, som har været dommer i saken i lavere ret.

0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 18 des 1987 nr. 97, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 14 mai 2004 nr. 25 (ikr. 1 jan 2005 iflg. res. 14 mai 2004 nr. 751), 29 juni 2007 nr. 81 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 23 nov 2007 nr. 1287), 26 mars 2010 nr. 9 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 5 apr 2013 nr. 338) som endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 107. Den, som er dommer, kan ikke være sakkyndig i saken.

Den, som er vidne i saken, kan ikke være dommer, saafremt han har hat noget at forklare, som vedkommer saken.

Hvis en dommer forlanges ført som vidne, men ikke har noget at forklare, som vedkommer saken, kan han avgi forklaring herom fra dommersættet. Under samme betingelse kan retten beslutte, at han skal avgi sin forklaring paa forhaand i et retsmøte, som parterne varsles til. Beslutningen kan ikke angripes.

0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 108. Dommer kan heller ikke nogen være, når andre særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet. Navnlig gjelder dette, når en part av den grunn krever, at han skal vike sete.

0 Endret ved lover 24 juni 1933 nr. 5, 14 juni 1985 nr. 71, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 109. Er domstolens formann eller den tingrettsdommer som har tilsyn med dommerfullmektigen ugild, er også dommerfullmektigen utelukket med mindre partene samtykker i at dommerfullmektigen ikke viker sete. Det samme gjelder i forholdet mellom jordskiftedommer og jordskiftedommerfullmektig.

0 Endret ved lover 18 des 1987 nr. 97, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 110. Ingen som står i et forhold til saken som nevnt i § 106 nr. 1 til 6, kan delta i saken som protokollsekretær eller utreder, jf. § 61, eller forestå trekning av meddommere.

Ingen kan være stevnevitne, protokollfører eller rettsvitne, herunder vitne ved en forretning for tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring eller vitne ved en registreringsforretning for tingretten, når vedkommende er i et forhold som nevnt i § 106 nr 1, eller er gift med eller forlovet med eller i slegt eller svogerskap i opp eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søsken med noen, som står i et slikt forhold. Det samme gjelder rettsvitner i saker etter gjeldsordningsloven.

Retten kan desuten beslutte, at de tjenestemænd, som her er nævnt, skal fratræde, naar de staar i noget andet av de forhold, som er nævnt i §§ 106 og 107. Det samme gjælder § 108, hvis nogen av parterne kræver det.

0 Endret ved lover 27 juni 1986 nr. 48, 26 juni 1992 nr. 86, 17 juli 1992 nr. 99, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 111. En part som vil kræve, at nogen skal utelukkes, bør gjøre det, saasart han faar vite om det forhold, som begrunder kravet.

Utelukkelse efter § 108 kan han ikke længer kræve, naar han har visst om de særegne omstændigheder, men allikevel har indlatt sig i forhandling for retten.

Kravet fremsættes enten mundtlig eller skriftlig og skal angi de grunde, som det støttes paa.

§ 112. Naar en enedommer eller leder av retten er i et tilfælde, som er nævnt i § 106 eller § 107, skal han selv træffe de nødvendige forføininger.

Andre tjenestemænd som er i et saadant tilfælde, skal i tide si fra til rettens leder.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 113. Finder en dommer, at han er i en stilling, som gir parterne ret til at kræve ham utelukket efter § 108, og forholdet ikke maa antages at være almindelig kjendt, bør han sørge for, at parterne faar vite om det saa snart som mulig. Har retten flere medlemmer, bør han si fra til rettens leder, som beslutter, hvad der videre skal foretages.

Er et rettsvitne, en protokollfører eller en annen embets- eller tjenestemann i sådan stilling, skal han si fra til rettens leder.

0 Endret ved lover 24 juni 1933 nr. 5, 14 juni 1985 nr. 71, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 114. (Opphevet ved lov 15 juni 2007 nr. 38.)

§ 115. Før forhandlingen i den enkelte sak begynner, skal rettens leder gjøre meddommerne oppmerksom på, at de er utelukket fra å gjøre tjeneste, hvis de er i noget tilfelle som er nevnt i § 106 eller § 107, eller hvis der for deres vedkommende foreligger sådanne omstendigheter som omhandlet i § 108, og han skal opfordre dem og partene til å si fra, hvis det måtte være tilfellet.

0 Endret ved lover 24 juni 1933 nr. 5, 14 juni 1985 nr. 71, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 16 juni 2017 nr. 58 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 13 okt 2017 nr. 1613).

§ 116. Ingen dommer må være med å avgjøre om han selv er ugild, dersom retten likevel er domfør. Heller ikke bør han være med på avgjørelsen når en annen dommer i samme domstol kan tilkalles i hans sted uten vesentlig ulempe eller utgift.

0 Endret ved lov 18 juni 1971 nr. 82.

§ 117. Reises spørsmål om utelukkning forut for det rettsmøte i Høyesterett hvor saken skal behandles, kan det settes rett til å avgjøre spørsmålet.

Også i andre domstoler kan spørsmål om utelukkning avgjøres forut for det rettsmøte hvor saken skal behandles. I så fall kan rettens leder treffe avgjørelsen alene dersom retten har flere medlemmer, men det kan også settes alminnelig rett til å avgjøre spørsmålet på forhånd når det kan gjøres uten vesentlig ulempe eller utgift. Er det spørsmål om å utelukke en enedommer eller domstolens leder eller to av domstolens faste medlemmer, kan enedommeren eller lederen beslutte at spørsmålet isteden skal forelegges for den nærmest overordnede domstol, eller for Høyesteretts ankeutvalg dersom saken står for lagmannsretten.

0 Endret ved lover 18 juni 1971 nr. 82, 8 juni 1984 nr. 60, 11 juni 1993 nr. 83, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 118. Avgjørelsen træffes ved kjendelse, naar utelukkelse besluttes, eller naar en parts begjæring om utelukkelse forkastes. Er der spørsmål om at utelukke flere dommere, træffes avgjørelsen særskilt for hver enkelt.

Retten kan beslutte at utelukke en dommer eller anden tjenestemand, uten at parterne er hørt. Men den, som der er spørsmål om at utelukke, bør saavidt mulig avkræves erklæring.

Kræver en utelukkelsesgrund nærmere undersøkelse, foretar retten undersøkelsen av eget tiltak. Handles der om en grund av den art, som er nevnt i § 108, kan retten opfordre vedkommende part til at gjøre nærmere rede for utelukkelsesgrunden og til at gjøre den sandsynlig paa den maate, som retten tillater. Hvis det findes paakrævet, kan et retsmøte holdes til behandling av spørsmålet.

§ 119. Har en part krevd at alle eller de fleste dommerne ved en domstol skal vike sete som ugilde til å delta i behandlingen av en sak, kan den nærmest overordnede domstol, eller Høyesteretts ankeutvalg dersom saken står for lagmannsretten, etter søknad fra domstolens formann beslutte at saken skal overføres til en annen domstol av samme orden. Den overordnede domstolens avgjørelse kan ikke angripes.

Søkes det om slik overføring etter at en domstol i medhold av bestemmelsene i §§ 116 til 118 har avgjort at alle dommere ved domstolen eller de fleste av dem er utelukket fra å gjøre tjeneste i en sak, kan den overordnede domstolen oppheve kjennelsen dersom den finner at utelukkelsen er besluttet uten gyldig grunn.

0 Endret ved lover 18 juni 1971 nr. 82, 11 juni 1993 nr. 83, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lover 26 jan 2007 nr. 3 og 21 des 2007 nr. 127.

§ 120. Hvis den myndighet, som skal opnævne stedfortræder for en utelukket tjenestemand, finder, at utelukkelsen savner grund, kan den anke kjendelsen med opsættende virkning. Avsiges kjendelsen under hovedforhandling, gjelder dette bare, naar saken allikevel utsættes.

Ellers kan en kjendelse, som avgjør, at nogen er ugild, ikke angripes.

En kjendelse, som negter utelukkelse i de tilfælde, som er nævnt i § 110 tredje led, kan heller ikke angripes.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 121. Naar en tjenestemand er i noget av de tilfælde, som er nævnt i §§ 106 og 107, jfr. § 110, eller naar en part har krævet ham utelukket, maa han bare foreta saadanne handlinger, som ikke kan opsættes uten væsentlig ulempe.

Hvis utelukkelse er besluttet, og § 119 ikke kommer til anvendelse, skal uten ophold en anden av rettens tjenestemænd eller en varamand tilkaldes eller stedfortræder opnævnes.

Den, som er utelukket, kan foreta saadanne handlinger, som ikke taaler at opsættes.

Kapittel 6A. Dommeres sidegjøremål mv.

0 Kapitlet tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 a. Med sidegjøremål forstås medlemskap, verv eller andre engasjementer i eller for foretak, organisasjoner, foreninger eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 b. En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene kan ikke utøve rettshjelp til stadighet eller mot vederlag.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 feb 2004 nr. 399), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 121 c. En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene må søke om godkjenning for sidegjøremål

1. som kan medføre at dommeren mer enn leilighetsvis kan bli inhabil
2. som kan medføre at arbeidet i dommerstillingen hemmes eller sinkes
3. i kollegiale forvaltningsorganer hvor det er sannsynlig at avgjørelsen kan bli brakt inn for domstolene til overprøving
4. i privat eller offentlig næringsvirksomhet
5. om gransking
6. i private tvisteløsningsnemnder og
7. som medlem i voldgiftsrett

Unntatt fra godkjenning er

1. valg eller oppnevning som foretas av Stortinget eller av Kongen i statsråd

2. valg som stortingsrepresentant, som medlem av Sametinget eller som medlem av folkevalgte organer i kommune eller fylkeskommune og
3. verv i registrert politisk parti.

Når Kongen i statsråd foretar oppnevninger etter første ledd jf. annet ledd nr. 1, skal det likevel innhentes uttalelse fra domstoladministrasjonen hvis det ikke gjelder oppnevning til granskingskommisjon eller medlem til styret i domstoladministrasjonen, Tilsynsutvalget eller Innstillingsrådet.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 121 d. Godkjenning av dommeres sidegjøremål gis av domstoladministrasjonen. Domstoladministrasjonen kan delegere til domstollederen å treffe vedtak i saker om godkjenning. For dommere i Høyesterett godkjennes sidegjøremål av justitiarius.

For saker om godkjenning gjelder forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, likevel slik at vedtak av domstoladministrasjonen og vedtak av justitiarius i Høyesterett ikke kan påklages.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lov 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33).

§ 121 e. Sidegjøremål for dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene skal registreres. Det samme gjelder opplysning om siste stilling før utnevnelsen eller tilsetningen som dommer.

Unntatt fra registreringen er

1. medlemskap i politiske partier, i trossamfunn, i interesseorganisasjoner og ideelle foreninger
2. verv og lignende i ideelle foreninger som har færre enn 100 medlemmer og
3. enkeltstående foredrag, forelesninger og lignende.

Unntaket i annet ledd nr. 1 og 2 gjelder ikke for sidegjøremål i ideelle foreninger hvor medlemmene har særlige gjensidige forpliktelser overfor hverandre (brorskaps- eller søsterforbund).

Investeringer som representerer eierinteresser i selskaper, skal registreres dersom de overstiger en grense som fastsettes av Kongen.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 121 f. Registeret over sidegjøremål føres av domstoladministrasjonen.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 g. En dommer skal melde fra om sidegjøremål til registerføreren snarest mulig, og senest innen en måned etter at dommeren påtok seg sidegjøremålet. Meldingen skal inneholde følgende opplysninger:

1. dommerens tittel, navn og domstoltilknytning
2. hva gjøremålet består i

3. hvem som eventuelt er oppdragsgiver
4. tidspunktet for og varigheten av sidegjøremålet og
5. om dommeren mottar godtgjøring.

Et registrert sidegjøremål skal slettes når det er gått tre år etter at sidegjøremålet ble avsluttet.

Melding om investering skal inneholde navn og adresse for det selskap som den enkelte investering er foretatt i.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 h. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med opplysningene i registeret. Domstoladministrasjonen bestemmer hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige for den som ber om det.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 i. En dommer kan ikke motta lønn eller annen form for godtgjøring fra sin tidligere eller framtidige arbeidsgiver eller sitt tidligere eller framtidige arbeidssted.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 j. Den som utnevnes i fast dommerstilling, kan ikke ha permisjon fra stilling utenfor domstolene.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 121 k. Kongen kan gi nærmere forskrifter om dommeres sidegjøremål.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

7de kapitel. Rettsmøter, rettspråk, rettsferier og forsikring.

0 Overskriften endret ved lov 7 apr 1995 nr. 15.

§ 122. Ved rettsmøter forståes de møter, som en ret holder til forhandling mellom parter eller for at avhøre parter, vidner eller sakkyndige eller undersøke realbevis, eller som loven særskilt har betegnet som rettsmøter.

Etter nærmere forskrift gitt av Kongen, skal enhver på forespørsel i alminnelighet gis opplysning om tid og sted for berammede rettsmøter. Kongen kan gi forskrift om at opplysninger som nevnt skal gis ved oppslag ved rettens kontor.

0 Endret ved lover 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 123. Rettens leder aapner, leder og slutter forhandlingen. Han bestemmer den orden, hvori forhandlingen skal foregaa. Ingen maa ta ordet uten hans tilladelse.

Har retten flere medlemmer, avgjør den samlede ret innsigelser mot lederens procesledelse.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 124. Rettsmøtene er offentlige og forhandlingene og rettsavgjørelsene kan gjengis offentlig, hvis ikke annet er bestemt i lov eller av retten i medhold av lov.

Spørsmål om å begrense offentligheten forhandles for lukkede dører.

Retten skal ved åpningen av rettsmøtene, eller så snart den har truffet avgjørelse om begrensninger, gi meddelelse om eventuelle begrensninger i forhandlingenes offentlighet.

Opplesning av domsslutningen foregår alltid offentlig. Personopplysninger kan utelates når hensynet til privatlivets fred tilsier det.

0 Endret ved lov 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755).

§ 125. Retten kan ved kjennelse beslutte at et rettsmøte helt eller delvis skal holdes for lukkede dører

- a. når hensynet til statens forhold til en fremmed makt krever det,
- b. når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det,
- c. når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd,
- d. når en siktet er under 18 år, fornærmedes ettermæle krever det eller en siktet eller et vitne ber om det av grunner som retten finner fyllestgjørende,
- e. når et vitne avhøres anonymt, jf. straffeprosessloven § 130 a, eller
- f. i krigstid når hensynet til militære operasjoner eller militære avdelingers sikkerhet eller andre særlige grunner krever det.

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, skal rettsmøtet holdes for lukkede dører, med mindre retten av særlige grunner beslutter at saken helt eller delvis føres for åpne dører. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Muntlige forhandlinger om bevisavskjæring av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjetten ledd, skal holdes for lukkede dører.

0 Endret ved lover 24 juni 1994 nr. 36 (ikr. 1 juli 1997), 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), 28 juli 2000 nr. 73 (ikr. 1 aug 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 756), 21 juni 2013 nr. 86 (ikr. 13 sep 2013 iflg. res. 13 sep 2013 nr. 1078).

§ 126. Rettsmøter til behandling av en begjæring om anonym vitneførsel, jf. straffeprosessloven § 130 a eller § 234 a, skal holdes for lukkede dører. Det samme gjelder for begjæringer etter straffeprosessloven §§ 28 tredje ledd tredje til sjette punktum, 242 a, 264 sjette ledd, 267 første ledd tredje punktum, jf. 264 sjette ledd og 292 a.

Ved retslige granskninger kan offentligheten alltid utelukkes, naar retten finder det hensigtsmessig.

0 Endret ved lover 10 mars 1939 nr. 4, 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 1 juli 1994 nr. 50 (ikr. 1 jan 1995), 28 juli 2000 nr. 73 (ikr. 1 aug 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 756), 4 juni 1999 nr. 37 som endret ved lov 28 juli 2000 nr. 73 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), endret paragrafnummer fra § 128, 9 mai 2003 nr. 30.

§ 127. Naar et retsmøte holdes for lukkede dører, kan retten allikevel gi adgang for andre end dem, som har med saken at gjøre, hvis særlige grunde taler for det. I straffesaker har fornærmede rett til å være til stede med mindre særlige grunner taler mot det. Det samme gjelder etterlatte som nevnt i straffeprosessloven § 93 a annet ledd første punktum.

- 0 Endret ved lover 26 juni 1937 nr. 13, 8 apr 1981 nr. 7, 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), endret paragrafnummer fra § 129, 7 mars 2008 nr. 5 (ikr. 1 juli 2008 iflg. res. 7 mars 2008 nr. 242).

§ 128. Når et rettsmøte holdes for lukkede dører, og retten finner at sakens opplysninger helt eller delvis av særlige grunner bør holdes hemmelig, inntil videre eller for bestandig, gir den ved kjennelse de tilstedeværende pålegg om det. Ved muntlige forhandlinger om bevisavskjæring av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, skal de tilstedeværende bevare taushet om det som fremkommer der, frem til det eventuelt avsies kjennelse som tillater opplysningene ført som bevis.

- 0 Endret ved lover 27 juni 1986 nr. 48, 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), endret paragrafnummer fra § 130, 21 juni 2013 nr. 86 (ikr. 13 sep 2013 iflg. res. 13 sep 2013 nr. 1078).

§ 129. I straffesaker må ingen gjengi offentlig noe av forhandlingene i rettsmøte utenfor hovedforhandlingen, med unntak for saker om tilståelsesdom etter straffeprosessloven § 248.

Ellers kan retten ved kjennelse helt eller delvis forby offentlig gjengivelse av forhandlingene i rettsmøte

- a. når retten frykter at offentlig gjengivelse av forhandlingene vil kunne ha skadelig virkning på opplysningen eller på dømmelsen av saken, eller
- b. når rettsmøtet holdes eller kan holdes for lukkede dører.

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, må forhandlingene ikke gjengis offentlig, med mindre retten av særlige grunner beslutter at offentlig gjengivelse i anonymisert form helt eller delvis tillates. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Referatforbud etter første eller annet ledd gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter annet ledd bokstav a gjelder aldri lenger enn til dom er avsagt. Forbud etter annet ledd skal oppheves når det antas at grunnen til forbudet ikke lenger er til stede og kan ankes av dem som har vært til stede under forhandlingen.

- 0 Tilføyd ved lov 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), endret ved lover 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 130. Retten kan forby at hele eller deler av en rettsavgjørelse gjengis offentlig hvis

- a. hensynet til privatlivets fred eller fornærmedes ettermæle krever det, eller
- b. etterforskningshensyn krever at en kjennelse eller beslutning avsagt i en straffesak utenfor hovedforhandling ikke blir offentlig gjengitt.

Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter bokstav a gjelder ikke en domsslutning så langt den kan gjengis uten å røpe noens identitet. Enhver kan anke et forbud eller en nektelse av å oppheve et forbud etter leddet her.

Retten kan forby at rettsavgjørelser gjengis offentlig før avgjørelsen er meddelt partene og fornærmede eller etterlatte i lovbestemt rekkefølge, jf. straffeprosessloven § 93 a annet ledd annet punktum. Slikt forbud gjelder likevel ikke for lengre tid enn to uker etter avsigelsen av rettsavgjørelsen.

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, kan rettsavgjørelser bare gjengis offentlig i anonymisert form. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Kjennelse som forbyr bruk av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjetten ledd, som bevis, kan bare gjengis offentlig i anonymisert form.

- 0 Tilføyd ved lov 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), endret ved lover 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 7 mars 2008 nr. 5 (ikr. 1 juli 2008 iflg. res. 7 mars 2008 nr. 242), 21 juni 2013 nr. 86 (ikr. 13 sep 2013 iflg. res. 13 sep 2013 nr. 1078).

§ 131. ---

- 0 Endret ved lover 25 juni 1937 nr. 13, 10 mars 1939 nr. 4, 22 mai 1981 nr. 27, 14 juni 1985 nr. 71, 1 juli 1994 nr. 50 (ikr. 1 jan 1995), opphevet ved lov 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755) jf. lov 10 des 2010 nr. 76.

§ 131a. Under forhandlingene i straffesaker er fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn forbudt. Det er også forbudt å fotografere eller gjøre opptak av den siktede eller domfelte på veg til eller fra rettsmøtet eller under opphold i den bygning hvor rettsmøtet holdes, om han ikke samtykker.

Dersom særlige grunner taler for det, kan retten under hovedforhandlingen gjøre unntak fra forbudet når det ikke kan antas å ha uheldig virkning for behandlingen av saken og heller ikke andre hensyn taler avgjørende imot. Før tillatelse gis, skal partene ha anledning til å uttale seg.

Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av disse bestemmelser.

Kongen kan i forskrift gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

- 0 Tilføyd ved lov 22 mai 1981 nr. 27, endret ved lov 19 juni 2009 nr. 103 (ikr. 28 des 2009 iflg. res. 19 juni 2009 nr. 672).

§ 132. Under offentlig rettsmøte kan adgang negtes folk under 18 år og enhver, som fremstiller sig i en saadan tilstand, at hans nærvær vil stride mot rettens værdighet eller god orden. Det samme gjelder i straffesaker enhver som er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, eller som i løpet av de siste fem år er idømt frihetstraff for en straffbar handling.

Rettens leder kan begrense antallet av tilhørere for at hindre, at rummet blir overfylt.

- 0 Endret ved lover 27 juni 1986 nr. 48, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lover 26 jan 2007 nr. 3, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 132 a. Enhver som søker adgang til domstolens lokaler kan pålegges sikkerhetskontroll etter beslutning fra domstolleder.

Kontrollen skal utføres slik at den ikke medfører unødig ulempe eller skade. Kroppsvisitasjon kan kun gjennomføres etter samtykke.

Personer som ikke vil la seg kontrollere, eller ikke etterkommer anvisninger gitt under kontrollen, kan etter beslutning fra domstolleder eller den domstolleder bemyndiger nektes adgang til domstolens lokaler.

Domstoladministrasjonen kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring og organisering av sikkerhetskontroller i domstolene. Domstoladministrasjonen avgjør ved hvilke domstoler det skal etableres permanent sikkerhetskontroll.

0 Tilføyd ved lov 22 juni 2018 nr. 80 (ikr. 1 sep 2018 iflg. res. 10 aug 2018 nr. 1229).

§ 133. Rettens leder vaaker over, at forhandlingen foregaar med orden og værdighet. Han kan tilrettevise enhver, som forstyrrer forhandlingen, eller som kommer med upassende uttalelser eller utilbørlige personlige angrep eller forøvrig optræder paa en maate, som strider mot domstolens værdighet.

Naar en part eller hans stedfortræder, procesfuldmægtig eller forsvarer er tilrettevist, kan retten beslutte at frata ham ordet, hvis han fremdeles optræder utilbørlig.

Folk, som forstyrrer forhandlingen eller krænker domstolens værdighet, kan vises ut. De, som er med i saken, kan dog bare vises ut, hvis de optræder utilbørlig, efterat de er tilrettevist; beslutningen træffes av retten.

Naar det regnes like med fravær i saken, at en part eller hans stedfortræder eller procesfuldmægtig vises ut eller fratages ordet, bør han først være gjort opmærksom paa denne følge.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 134. Trænger nogen sig ind i retssalen, efterat han er vist ut, eller vedblir nogen at forstyrre forhandlingene paa anden maate, uagtet han er advaret, kan retten ved kjendelse beslutte at sætte ham i fængselig forvaring, saalænge retsmøtet varer, men ikke over tre døgn.

Saadan fængsling er ikke til hinder for, at gjerningen forfølges paa sedvanlig maate; men den kommer i betragtning ved strafutmaalingen.

§ 135. Skal nogen, som ikke kan norsk, ta del i forhandlingen, brukes en tolk, som retten har opnævnt eller godkjendt. Nedtegning foregaar paa norsk. Naar sakens vigtighet kræver det, kan retten bestemme, at nedtegning ogsaa skal foregaa paa det fremmede sprog, enten i retsboken eller særskilt som bilag, og forelægges til vedtagelse.

Tolk er unødvendig, naar saavel retten og retsvidnerne som parterne kan det fremmede sprog. I andre saker end straffesaker gjælder det samme ogsaa, naar rettens medlemmer kan sproget, og parterne gir avkald paa tolk.

Under efterforskning i straffesaker er tolk unødvendig naar dommeren selv kan det fremmede sprog.

Brukes retsvidner, som ikke kan norsk, skal saavidt mulig retsforhandlingene og tilførslerne til retsboken gjengives for dem ved tolk.

0 Endret ved lov 14 juni 1985 nr. 71.

§ 136. Processkrifter maa være skrevet paa norsk eller ledsaget av oversættelse. Av bilag og skriftlig bevis, som følger med og er avfattet i et fremmed sprog, vedlægges likeledes en oversættelse. Fra disse forskrifter kan retten helt eller delvis gjøre undtagelse, naar alle vedkommende forstaar det fremmede sprog.

Oversættelsen maa være bekræftet av en translator, som er godkjendt av det offentlige, eller av en tolk, som retten har opnævnt eller godkjendt. I andre saker end straffesaker er dog bekræftelse unødvendig, naar parterne er enige om, at oversættelsen er riktig, og retten ikke finder grund til at tvile paa det.

§ 136a. Om utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet gjelder sameloven § 3-4.

0 Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 137. Skal nogen, som er döv eller stum, gi forklaring for retten, kan det gjøres gjennom skriftlige spørsmål og svar eller gjennom tolk.

§ 138. Om opnævnelse av retstolk og om tolkens pligter og ugildhet gjelder de regler, som er git om sakkynndige. Likeledes faar §§ 103 og 104 tilsvarende anvendelse.

Stillingen som retstolk kan forenes med stillingen som protokollfører eller rettsvitne.

0 Endret ved lov 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 139. Rettenes daglige arbeidstid bør i almindelighet ikke overstige otte timer.

Paa helligdage maa der ikke holdes retsmøter uten i paatrængende tilfælde.

Tilsidesettelse av reglene i denne paragraf medfører ikke at forhandlingen blir ugyldig, eller at den som er innkalt, kan nekte å møte.

0 Endret ved lov 24 aug 1990 nr. 54.

§ 140. Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar.

I rettsferiene løper ikke frister for prosesshandlinger som er nødvendige for å avverge fraværavgjørelser. Den del av en frist som er igjen ved begynnelsen av en rettsferie, begynner å løpe ved feriens slutt. Skulle en frist ha begynt å løpe i en rettsferie, løper den fra feriens slutt.

Retten kan beslutte at fristen skal løpe i rettsferien dersom saken trenger hurtig behandling eller hensynet til partene ikke taler imot. Beslutningen kan ikke angripes. Ved pålegget om prosesshandlingen skal det meddeles parten at det er truffet beslutning om at fristen for handlingen også skal løpe i rettsferien.

0 Endret ved lover 24 aug 1990 nr. 54, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 141. Når ikke annen fremgangsmåte er fastsatt i eller i medhold av lov, gis muntlig forsikring ved at den som tar imot forsikringen, spør: «Forsikrer De at ...» Til dette svarer den som skal gi forsikring, stående: «Det forsikrer jeg.»

Når forsikring gis skriftlig, brukes disse bekreftelsesord: «Det forsikrer jeg.»

0 Opphevet ved lov 27 juni 1986 nr. 48, tilføyd igjen ved lov 7 apr 1995 nr. 15, endret ved lover 2 juni 1995 nr. 26 (ikr. 1 aug 1995), 23 juni 1995 nr. 34 (ikr. 1 aug 1995).

§ 142. Domstoladministrasjonen kan gi nærmere regler om bruk av kapper og annet antrekk under rettsmøter for dommere og rettens personale for øvrig, advokater og aktor og andre representanter for påtalemyndigheten.

0 Opphevet ved lov 24 aug 1990 nr. 54, tilføyd ved lov 23 juni 1995 nr. 34 (ikr. 1 aug 1995), endret ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 143. Kongen kan i forskrift bestemme at det etableres en prøveordning ved enkelte tingretter og lagmannsretter om bruk av fjernmøteteknologi ved saksforberedende rettsmøter og hovedforhandling i sivile saker, ved rettsmøter om inngåelse av rettsforlik, ved rettsmøter om varetektsfengsling etter straffeprosessloven, ved rettsmøter for behandling av tilståelsessaker etter straffeprosessloven § 248 og ved avhør av vitner, sakkyndige og bruk av tolker i straffesaker og sivile saker.

0 Opphevet ved lov 24 aug 1990 nr. 54, tilføyd igjen ved lov 21 des 2005 nr. 130.

§ 144. (Opphevet ved lov 24 aug 1990 nr. 54.)

8de kapitel. Frister

0 Overskriften endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 145. Naar denne lov eller lovene om rettergangsmaaten for sivile tvister og i straffesaker eller loven om tvangsfuldbyrdelse har fastsat en frist, som maa gives ved indkaldelse til retsmøte eller til møte for dommer, skal til fristen lægges den tid, som antagelig vil gaa med til at reise fra opholdsstedet til retsstedet og til at forberede reisen.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 146. Skal en forkynnelse foregå i løpet av en frist, kreves at skriftet før utløpet av fristen er avgitt til den offentlige tjenestemann som skal utføre forkynnelsen, eller til tilbyder av posttjenester eller den telegraf- eller telefonstasjon som skal utføre forkynnelsen eller bringe skriftet fram til vedkommende tjenestemann. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon, avbrytes fristen ved avsendelse til riktig elektronisk adresse.

Skal en meddelelse, begjæring eller erklæring i en sak avgis i løpet av en frist, er det, når ikke annet er bestemt, nok at skriftet før utløpet av fristen er avgitt til tilbyder av posttjenester eller den telegraf- eller telefonstasjon eller offentlige tjenestemann som skal bringe skriftet fram. Det samme gjelder når en frist skal avbrytes ved saksanlegg eller tilsvarende skritt eller ved prosessvarsel til tredjemann. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon, avbrytes fristen ved avsendelse til riktig elektronisk adresse.

Kommer ikke skriftet fram, eller blir forkynnelsen ikke utført, må de nevnte rettergangskritt gjentas innen 1 uke etter at vedkommende har fått vite om dette eller burde ha forstått det, eller om den opprinnelige frist er kortere, innen en frist av samme lengde som denne. Ble rettergangskrittet ikke foretatt ved rekommandert brev eller telegram, må det dog i alle slike

tilfelle senest være gjentatt innen 1 måned etter det tidspunkt da skrittet opprinnelig skulle vært foretatt, enten ved elektronisk oversendelse som er bekreftet mottatt, ved rekommandert brev eller telegram eller ved bevislig overlevering av skriftet til rette vedkommende på bestemmelsesstedet. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon er fristene i første og annet punktum henholdsvis 1 dag og 1 uke.

Kongen kan gi nærmere regler om at avgivelse med virkning etter denne paragraf skal kunne skje også til tjenestemann, tilbyder av posttjenester eller telegraf- eller telefonstasjon i fremmed stat.

0 Endret ved lover 14 feb 1969 nr. 9, 9 jan 1998 nr. 5, 25 apr 2003 nr. 24 (ikr. 28 okt 2005 iflg. res. 28 okt 2005 nr. 1240), 4 sep 2015 nr. 91 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 4 sep 2015 nr. 1027).

§ 147. Naar en ret eller en dommer har fastsat en frist, eller naar loven lar en retsavgjørelse være utgangspunkt for en frist, begynner fristen, hvis ikke andet er bestemt, at løpe fra det tidspunkt, da fristbestemmelsen eller retsavgjørelsen er lovlig forkyndt eller meddelt.

§ 148. Ved beregning av frister, som er bestemt efter dage, telles ikke den dag med, da fristen begynner at løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag, da den handling, fristen gjælder, tidligst kan foretages eller senest maa være foretat.

Frister, som er bestemt efter uker, maaneder eller aar, ender paa den dag i den sidste uke eller den sidste maaned, som efter sit navn eller sit tal svarer til den dag, da fristen begynner at løpe. Har ikke maaneden dette tal, ender fristen paa den sidste dag i maaneden.

Avslutningen av en frist kan ogsaa betegnes ved en bestemt kalenderdag.

§ 149. Ender en frist paa en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag forlenges fristen til den nærmest følgende virkedag.

Er fristen fastsatt i timer, reknes ikke helgedager og dager som etter lovgivningen er likestilt med helgedager, med i dens løp.

0 Endret ved lov 1 juni 1979 nr. 24.

§ 150. Hvis fristen til at foreta den samme proceshandling løper ut til forskjellige tider for flere procesfæller, kan en procesfælle fremdeles foreta handlingen, efterat hans egen frist er løpet ut, saalænge fristen løper for en anden procesfælle, som ogsaa foretar handlingen.

§ 151. Retten kan forkorte baade de lovbestemte frister og de, den selv har fastsat, hvis parterne er enige eller den part, som har fristen, samtykker.

Er en part hindret fra at foreta proceshandlingen før utløpet av fristen, kan retten, hvis han begjærer det, forlænge fristen enten fra først av eller under dens løp. Er fristen lovbestemt, kan den bare forlænges, hvis det særlig er bestemt ved lov. At parterne er enige om forlængelse, er ikke avgjørende. En frist, som en gang er forlænget, maa ikke paany forlænges, uten at den anden part saavidt mulig har faat adgang til at uttale sig.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 152. Hvis en proceshandling ikke blir foretat paa den tid eller indenfor den frist, som er fastsat, kan den ikke foretages senere, saafremt ikke andet er bestemt ved lov.

De lovbestemte følger av, at en proceshandling forsømmes, indtræder av sig selv, hvis ikke andet er bestemt ved lov.

Naar følgen bare indtræder efter begjæring, kan en proceshandling foretages ogsaa efter utløpet av fristen, saalænge begjæringen ikke er fremsat, eller hvis det gjælder forsømmelse i et retsmøte, saalænge forhandlingen om den fremsatte begjæring endnu ikke er avsluttet.

§ 153. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 154. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 155. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 156. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 157. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

§ 158. (Opphevet ved lov 17 juni 2005 nr. 90, som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.)

Kapittel 9. Forkynnelser, meddelelser og elektronisk kommunikasjon

0 Overskriften endret ved lov 25 apr 2003 nr. 24 (ikr. 28 okt 2005 iflg. res. 28 okt 2005 nr. 1240).

§ 159. Forkyndelser og de meddelelser, som gives i anledning av en retssak, skal foregaa efter reglerne i dette kapitel, hvis ikke andet er bestemt ved lov eller følger av forholdets art.

0 Endret ved lover 3 juni 1980 nr. 34, 17 des 1982 nr. 87, 3 juni 1983 nr. 44, 7 juni 1985 nr. 56.

§ 159a. Retten skal sørge for at dom i straffesak blir forkynt etter reglene i annet eller tredje ledd, eller at dommen postforkynnes etter reglene i § 163 a. Om dette ikke lar seg gjennomføre, kan dommen forkynnes ved stevnevitne etter §§ 165 flg.

Dersom dommen skal avsies ved opplesning, kan retten beslutte at forkynnelsen skal skje samtidig med domsavsigelsen (domsforkynnelse). Siktede plikter i så fall å møte til det rettsmøtet hvor dommen avsies. Er siktede til stede eller deltar i rettsmøtet ved fjernmøteteknikk når saken tas opp til doms, gjelder reglene i straffeprosessloven § 42 annet ledd. Er siktede ikke til stede, skal retten innkalle ham til domsavsigelsen etter reglene i straffeprosessloven § 86 jf. § 87 første ledd.

Dersom dommen skal avsies ved underskriving, kan retten innkalle siktede til forkynnelse ved rettens kontor eller ved et annet offentlig kontor (fremmøteforkynnelse). Siktede plikter i så fall å møte til forkynnelsen. Er siktede til stede eller deltar i rettsmøtet ved fjernmøteteknikk når

saken tas opp til doms, gjelder reglene i straffeprosessloven § 42 annet ledd. Er siktede ikke til stede, kan retten innkalle ham til forkynnelse etter reglene i straffeprosessloven § 86 jf. § 87 første ledd. Straffeprosessloven § 89 gjelder tilsvarende.

Er siktede forhåndsinnkalt til forkynnelse av dom etter reglene i § 159 b, forkynnes dommen til tid og sted fastsatt i forhåndsinnkallingen med mindre retten finner grunn til å bestemme noe annet.

Annet ledd tredje og fjerde punktum og straffeprosessloven §§ 86 tredje ledd, 88 og 89 gjelder tilsvarende for innkalling til fremmøteforkynnelse.

0 Tilføyd ved lov 4 mai 2001 nr. 16 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 4 mai 2001 nr. 467), endret ved lover 10 des 2010 nr. 76 (ikr. 1 sep 2011 iflg. res. 12 aug 2011 nr. 834), 16 des 2016 nr. 96 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 16 des 2016 nr. 1640).

§ 159b. I saker hvor det antas å være behov for det, kan påtalemyndigheten forut for hovedforhandling eller ankeforhandling fastsette tid og sted for forkynnelse av dom etter reglene i § 159 a annet eller tredje ledd. Siktete blir innkalt ved forkynnelse av forhåndsinnkalling som angir møtested, møtetidspunkt og formålet med innkallingen. Siktete plikter i så fall å møte til forkynnelsen. Straffeprosessloven §§ 86 tredje ledd, 88 og 89 gjelder tilsvarende.

I saker som skal behandles i hovedforhandling, forkynnes forhåndsinnkallingen sammen med tiltalebeslutningen og bevisoppgaven. Forkynnelse av innkalling til hovedforhandling etter straffeprosessloven § 275 fjerde ledd første punktum skal skje samtidig.

I saker som skal behandles i ankeforhandling, forkynnes forhåndsinnkallingen sammen med tiltalebeslutningen, bevisoppgaven, tidligere instansers dommer og påtalemyndighetens eventuelle anke eller motanke. Forkynnelse av innkalling til ankeforhandling skal skje samtidig hvis siktede skal innkalles til den etter reglene i straffeprosessloven kapittel 23.

Forkynnelse av forhåndsinnkalling kan skje sammen med forelegg som trer i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268.

Forhåndsinnkalling og dokumenter som nevnt i annet, tredje og fjerde ledd skal forkynnes personlig for siktede, og ellers etter reglene for stevnevitneforkynnelse så langt de passer. Siktete skal samtidig gjøres kjent med at han plikter å møte etter innkalling til hoved- eller ankeforhandling og forkynnelse av dom, og kan pågripes om han ikke møter. Siktete skal også opplyses om at saken vil kunne fremmes i hans fravær. I tillegg skal siktede opplyses om regelen i straffeprosessloven § 310 annet ledd annet punktum om at ankefristen løper fra det varslede forkynnesetidspunktet, selv om siktede ikke møter. Det skal fremgå av bevitnelsen etter § 177 at opplysninger som nevnt er gitt.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2016 nr. 96 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 16 des 2016 nr. 1640).

§ 160. Det, som skal forkyndes, maa foreligge skriftlig. Det maa være underskrevet og datert, hvis det ikke bare er bilag til et andet skrift.

Et eksemplar av skriftet eller en avskrift av det maa efter reglerne i §§ 162-185 overgives til den, det skal forkyndes for, eller stilles til raadighet for ham. Har nogen ret til at ta imot forkyndelse for flere uten at være deres fælles procesfuldmægtig, skal han ha et eksemplar eller en avskrift for hver av dem.

§ 161. Den, som lar en forkyndelse utføre, bør skaffe de nødvendige eksemplarer eller avskrifter. Gjør han det ikke, skal den, som utfører forkyndelsen, ta de avskrifter, som trænges.

§ 162. Alle eksemplarer av skriftet maa være forsynt med en bevidnelse om, at de er likelydende, og alle avskrifter med en bevidnelse om, at de er rigtige. Bevitnelsen må være gitt av en offentlig tjenestemann eller en advokat.

Notarius og stevnevitne plikter å gi bevitnelse om noen krever det.

0 Endret ved lover 14 feb 1969 nr. 9, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 163. Det skrift som skal forkynnes kan overgis i lukket omslag. Omslaget må være forsynt med en bevitnelse, som angir, hvem som lar forkynningen utføre, og det, som ellers er nødvendig for å betegne skriftet, hvis ikke forkynningen foregår postalt etter § 163 a eller gjennom rekommandert brev etter § 178. Bevitnelsen gis av en offentlig tjenestemann eller en advokat, og omslaget lukkes med hans segl. § 162 andet led faar anvendelse.

0 Endret ved lover 14 feb 1969 nr. 9, 7 juni 1985 nr. 56, 9 jan 1998 nr. 5.

§ 163 a. Offentlige myndigheter som nevnt i annet ledd kan forkynne dokumenter ved direkte oversendelse til den som skal motta forkynningen. Oversendelsen kan enten skje elektronisk ved bruk av en betryggende teknisk løsning som gir bevis for at dokumentet er mottatt av rette vedkommende, ved vanlig brev vedlagt mottakskvittering eller ved rekommandert brev. Forlikrådets dokumenter kan også forkynnes i vanlig brev uten mottakskvittering.

Følgende myndigheter kan foreta forkynning etter første ledd: de alminnelige domstoler, jordskifterettene, Forbrukerklageutvalget, Husleietvistutvalget, Parkeringsklagenemnda, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn og fylkesmenn.

En domstol kan pålegge en klager eller en saksøker å fremskaffe motpartens adresse. Forlikrådet skal foreta en rutinemessig kontroll av klagemotpartens adresse opp mot folkeregisteret eller det elektroniske adresseregisteret til Posten Norge AS.

Advokater som skal innkalle vitner etter tvisteloven § 13-3 eller straffeprosessloven § 110 ved forkynning av vitnestevning, kan forkynne vitnestevningen ved oversendelse som nevnt i første ledd annet punktum.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om postforkynning.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om elektronisk forkynning, herunder om hvilke krav som skal stilles til den tekniske løsningen for at den skal anses som betryggende.

0 Tilføyd ved lov 7 juni 1985 nr. 56, endret ved lover 11 juni 1993 nr. 83, 9 jan 1998 nr. 5, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endret ved lov 17 juni 2005 nr. 84, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 1 des 2006 nr. 65 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 30 nov 2007 nr. 1348), 4 sep 2015 nr. 91 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 4 sep 2015 nr. 1027), 4 sep 2015 nr. 90 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 25 nov 2016 nr. 1407), 17 feb 2017 nr. 7 (ikr. 1 mars 2017 iflg. res. 17 feb 2017 nr. 196), 19 des 2017 nr. 114 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 19 des 2017 nr. 2155), 22 juni 2018 nr. 80 (ikr. 1 sep 2018 iflg. res. 10 aug 2018 nr. 1229).

§ 164. Kongen kan bestemme at det som skal forkynnes kan meddeles per telefaks eller ved andre kommunikasjonsmidler til den som skal utføre forkynnelsen, og fastsette nærmere regler om dette. Det kan også bestemmes at meddelelsen kan sendes via annen myndighet. Første og

annet punktum gjelder også for dokumenter som meddeles fra utenlandsk myndighet og som skal forkynnes i Norge.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 14 feb 1969 nr. 9, 22 juni 2012 nr. 52 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 14 des 2012 nr. 1208).

§ 165. Annen forkynning enn postal forkynning etter § 163 a kan alltid utføres av et stevnevitne.

Istedenfor stevnevitne kan offentlige myndigheter bruke en ansatt ved politiet eller i kriminalomsorgen når det gjelder forkynning i straffesaker. Overfor de som gjør tjeneste i Forsvaret kan forkynning i straffesaker også skje ved offiser, befal eller militærpoliti. Hvis det er nødvendig for at vinde tid, kan offentlige myndigheter i andre saker la forkyndelse utføre ved en, som retten har bemyndiget til det. Om dem, som saaledes utfører forkyndelser, gjelder det, som er bestemt om stevnevidner.

0 Endret ved lover 13 feb 1976 nr. 2, 7 juni 1985 nr. 56, 16 juni 1989 nr. 68, 24 juni 1994 nr. 36 (ikr. 1 juli 1997), 18 mai 2001 nr. 21 (ikr. 1 mars 2002 iflg. res. 22 feb 2002 nr. 181), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778).

§ 166. Stevnevidner pligter at utføre forkyndelser, naar en offentlig myndighet kræver det. Hvis ophold kan undgaaes, pligter de at utføre forkyndelser ogsaa utenfor sin kreds.

Efter begjæring av andre er stevnevidnerne pligtige til at utføre forkyndelser indenfor sin kreds, naar forkyndelsen efter lovgivningen er nødvendig og det, som begjæres forkyndt, er i lovlig stand. Forlanges ellers meddelelser, som ikke strider mot lov eller ærbarhet, forkyndt ved stevnevidner, kan de ikke negte at utføre forkyndelsen, medmindre den vil være til hinder for andre forretninger, eller meddelelsen aapenbart er uten retslig betydning. Negter et stevnevidne at utføre en forkyndelse, kan spørsmålet forelægges for stedets tingrett eller for den ret, som har saken.

0 Endret ved lov 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416).

§ 167. Paa helligdage eller utenfor almindelig dagstid bør forkyndelsen ikke foregaa uten nødvendighet.

§ 168. Forkynning ved stevnevitne skal såvidt mulig foregå for vedkommende personlig, helst på hans bopel eller stadige arbeidssted. Foregår den for han personlig, er den gyldig, hvorsomhelst han treffes.

0 Endret ved lov 7 juni 1985 nr. 56.

§ 169. Træffes han ikke selv paa bopæl eller stadig arbeidssted, kan forkyndelsen foregaa for en voksen person av samme husstand, som er tilstede der.

Paa bopælen kan forkyndelsen ogsaa foregaa for den, han bor hos, eller for en voksen person av dennes husstand. Likeledes kan forkyndelsen foregaa for huseieren eller en, som paa hans vegne fører tilsyn med huset, om de bor der.

Paa arbeidsstedet kan forkyndelsen tillike foregaa for arbeidsherren eller en arbeidsformand eller, om det er et kontor, for en betjent, som er ansat der.

§ 170. For en forretningsdrivende, som har fast forretningssted, kan forkyndelsen altid foregaa paa forretningsstedet, hvis saken reiser sig av forretningen. Træffes han ikke selv, kan forkyndelsen foregaa for en betjent, som er ansat der.

Hvis ikke noget fast forretningssted kan paavises, kan forkyndelsen foregaa paa det sidste faste forretningssted for en voksen person, som stadig er tilstede der, saafremt der ikke er gaat mer end seks maaneder, siden det sidst blev benyttet.

§ 171. Har en person, som opholder sig her i riket, hverken bopæl eller stadig arbejdssted her, og er han ogsaa forgjæves søkt personlig, kan forkyndelsen foregaa paa hans midlertidige opholdssted for en voksen person av samme husstand eller for den, han opholder sig hos, eller for en voksen person av dennes husstand.

§ 172. Den, som selv er part i saken, kan ikke ta imot forkyndelse for motparten.

§ 173. Det skrift, som stevnevidnet avleverer ved forkyndelsen, forsyner han med en underskrevet paategning om, naar, hvor og for hvem forkyndelsen er foregaaet. Dog er dette ikke nødvendig med indkaldelse til retsmøter, som forkyndes for de indkaldte personlig.

§ 174. Foregaa forkyndelsen for vedkommende personlig, kan han forlange, at stevnevidnet skal læse op skriftet for ham eller si, hvad det indeholder.

Negter han at ta imot skriftet, kan stevnevidnet lægge det igjen eller lægge det ind til avhentning paa rettens kontor eller paa nærmeste poststed eller paa et andet høvelig sted. Stevnevidnet skal saavidt mulig la ham faa vite, hvor han kan faa skriftet, og si ham, at forkyndelsen er lovlig utført til trods for negtelsen. Gjælder det indkaldelse til personlig møte, skal stevnevidnet tillike saavidt mulig meddele ham indholdet av skriftet.

§ 175. Den, som faar noget forkyndt paa en andens vegne efter §§ 169-171, skal uten ophold underrette vedkommende om forkyndelsen og overgi skriftet til ham, hvis han kan gjøre det uten utgift eller særlig besvær. Han skal straks si fra, hvis han vet om noget, som kan være til hinder for, at vedkommende i tide faar underretning.

§ 176. Negter de, som er nævnt i §§ 169-171, at ta imot skriftet paa vedkommendes vegne, eller er de hindret fra at gi underretning, eller findes der ikke nogen, som forkyndelsen kan foregaa for, skal stevnevidnet efterlate i lukket omslag en skriftlig meddelelse om, at skriftet kan hentes paa rettens kontor eller paa nærmeste poststed eller paa et andet høvelig sted.

Er det sted, hvor forkyndelsen foregaa, stængt, eller er det av andre grunde hensigtsmæssig, skal stevnevidnet slaa meddelelsen op paa døren eller anbringe den paa anden iøinefaldende maate. Bor der folk i nærheten, bør han tillike underrette etpar av dem om forkyndelsen og opfordre dem til at gjøre vedkommende opmerksom paa den.

§ 177. Om forkyndelsen skal stevnevidnet gi bevidnelse enten paa et eksemplar av det skrift, som er forkyndt, eller paa en avskrift av det eller i et særskilt skrift.

Bevidnelsen skal opplyse, hvem forkyndelsen er foregått for, og naar og hvor den er utført. Er den ikke foregått for vedkommende personlig, skal tillike de omstændigheter opplyses, som dens lovligheit avhænger av. Likeledes skal det opplyses, om mottageren har uttalt noget eller stevnevidnet ellers har faat vite noget, som kan ha betydning for spørsmålet, om forkyndelsen er lovlig, eller om vedkommende i tide vil faa skriftet.

Blir bevidnelsen git i særskilt skrift, maa den tillike opplyse, hvem det er, som har latt forkyndelsen utføre, og det, som ellers er nødvendig for at betegne det skrift, som er forkyndt.

§ 178. Når en forkynning etter særskilt lovbestemmelse kan foregå gjennom rekommandert brev, må en offentlig tjenestemann innlevere til tilbyder av posttjenester det eksemplar eller den avskrift som skal overleveres til vedkommende. Tjenestemannen gir skriftet eller omslaget påtegning om når det er innlevert til tilbyderen av posttjenester. § 162 siste ledd gjelder tilsvarende.

Forkynningen ansees for utført to uker etter innleveringen til tilbyderen av posttjenester, hvis ikke vedkommende har fått brevet tidligere.

Reglene i denne paragraf gjelder ikke forkynning etter § 163 a.

0 Endret ved lover 7 juni 1985 nr. 56, 9 jan 1998 nr. 5, 20 des 2018 nr. 114.

§ 179. Forkyndelse kan foregaa underhaanden, naar den, som skal ha forkyndelsen, gir bevis for, at han har faat skriftet.

Mellom offentlige tjenestemenn og advokater er en skriftlig erkjennelse bevis nok.

Ellers må underskriften være bevitnet av en dommer, notarius, advokat eller et stevnevitne.

Erkjendelsen bør være datert. Skrives den særskilt, bør den tydelig betegne det skrift, som er mottatt, og opplyse, hvem det er, som lar forkyndelsen utføre. Denne pligter paa begjæring at gi skriftlig erkjennelse for, at han har latt forkyndelsen utføre.

0 Endret ved lover 21 juni 1935 nr. 8, 4 des 1964 nr. 2, 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 180. Forkyndelse i utlandet for norske offentlige tjenestemænd, som er ansat der, kan foregaa gjennom deres foresatte.

Forkyndelse for norske militære i tjeneste utenfor rikets grænser foregaaer gjennom deres foresatte.

Ellers foregår forkynnelse for personer, som har kjent bopel eller oppholdssted i utlandet, på den måte, som der er hjemlet, eller gjennom vedkommende norske utenriksstasjon, hvis den fremmede lovgivning ikke er til hinder. Dokumenter som skal forkynnes av norsk utenriksstasjon, kan forkynnes postalt etter reglene i § 163 a første ledd første punktum.

Naar begjæring fra en ret er nødvendig for at faa utført en forkyndelse, kan enhver ret utfærdige begjæringen.

0 Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 60 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 618).

§ 181. Kan forkynnelse ikke gjennomføres etter bestemmelsene i dette kapittel, kan retten i sivile saker bestemme at det som skal forkynnes skal stilles til rådighet ved rettens kontor eller

hos annen offentlig myndighet eller på annet sted. En melding om dette og om det sentrale innholdet skal kunngjøres på rettsstedet.

Gjelder forkynningen et dokument hvorved sak reises, skal det så vidt mulig også gis melding om at dokumentet kan hentes på rettens kontor på vedkommendes siste kjente oppholdssted. Dokumentene skal helt eller delvis gjengis i Norsk lysingsblad og i en eller flere aviser som er alminnelig lest på det siste kjente bosted eller oppholdssted i Norge eller i utlandet. Har retten opplysninger om hvor vedkommende kan oppholde seg, bør vedkommende dessuten forsøkes varslet ved rekommandert brev eller ved kunngjøring i avis som er alminnelig lest på stedet.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om adgangen til å kunngjøre meldinger på nettsted i tillegg til eller i stedet for kunngjøring etter bestemmelsene foran.

Forkynning etter denne bestemmelse anses gjennomført fire uker etter offentlig kunngjøring på rettsstedet eller på nettsted, hvis ikke retten har besluttet en lenger tid for forkynning eller mottakeren tidligere har meldt seg og mottatt dokumentet.

0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 9 jan 1998 nr. 5, 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 22 juni 2018 nr. 80 (ikr. 1 sep 2018 iflg. res. 10 aug 2018 nr. 1229).

§ 182. Om forkyndelsen skal den, som har forlangt den, i tide faa meddelelse, ledsaget av de dokumenter, som hører til.

Har forkyndelse ikke kunnet foregaa, skal han uten ophold faa meddelelse om det, som er foretat, og om grunden til, at forkyndelsen ikke har kunnet utføres.

Er det skrift, som skal avleveres, lagt ind til avhentning paa et offentlig kontor, skal dette gi meddelelse, hvis skriftet blir hentet.

§ 183. Selv om der har været feil ved iverksættelsen av en forkyndelse, er den lovlig, naar det avleverte skrift er kommet frem til rette vedkommende. I saa fald ansees forkyndelsen for utført paa det tidspunkt, da han bevislig har faat skriftet.

§ 184. Naar den, som skal ha en forkyndelse, ikke har kjendt bopæl eller opholdsted, pligter politiet at foreta undersøkelse, hvis en ret forlanger det.

§ 185. Er en forkynning ikke foregått for vedkommende personlig ved stevnevitne, og er det av stor betydning at den kommer riktig frem, skal vedkommende søkes underrettet om forkynningen dersom det kan gjøres i tide.

0 Endret ved lov 27 juni 1986 nr. 48.

§ 186. Naar noget skal meddeles, og loven ikke paabyr forkyndelse, skal meddelelse gives paa den maate, som i hvert tilfælde findes hensigtsmæssigst.

Bevidnelse av en offentlig myndighet eller vedkommendes skriftlige erkjendelse er bevis for, at meddelelsen er git. Motbevis er ikke utelukket.

§ 187. Meddelelse, som gives til vedkommende personlig i et retsmøte om indholdet av retsboken, træder istedenfor forkyndelse, hvis ikke andet er bestemt ved lov. Dog skal vedkommende spørges, om han forlanger en skriftlig gjengivelse; i saa fald meddeles denne om mulig inden 24 timer.

§ 188. Naar en offentlig myndighet forlanger det, skal Posten Norge AS sørge for, at brev, som gjelder retssaker, blir bragt til adressaten, selv om brev ellers ikke bringes om til adressaterne paa vedkommende sted.

0 Endret ved lover 9 jan 1998 nr. 5, 21 juni 2002 nr. 43 (ikr. 1 juli 2002 iflg. res. 21 juni 2002 nr. 569).

§ 189. Telegraf kan brukes til at avgi skriftlige meddelelser, begjæringer og erklæringer til retten efter nærmere bestemmelse av Kongen.

§ 190. Nærmere regler om forkyndelser og meddelelser kan Kongen gi.

§ 191. For staten er det statsministeren eller vedkommende departementschef, som tar imot forkyndelser og meddelelser; for en fylkeskommune er det fylkesordføreren; for en kommune er det ordføreren; for en samkommune er det samkommunestyrets leder.

For offentlige indretninger og for stiftelser, sparebanker, foreninger, selskaper, samvirkeforetak, statsforetak eller boer mottages forkyndelser og meddelelser av den, som styrer deres anliggender eller, hvis de styres av flere i forening, av styrets formand. Er der ingen formand, kan de rettes til ethvert medlem av styret.

Disse bestemmelser gjelder ikke, hvis andet er bestemt ved lov.

0 Endret ved lover 13 juni 1975 nr. 43, 30 aug 1991 nr. 71, 29 juni 2007 nr. 81 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 23 nov 2007 nr. 1287), 25 mai 2012 nr. 28 (ikr. 1 juli 2012 iflg. res. 25 mai 2012 nr. 449). Endres ved lov 22 apr 2016 nr. 4 (ikr. fra den tid Kongen bestemmer).

§ 192. Den, som har prokura eller anden almindelig fuldmagt til at vareta fuldmagtsgiverens anliggender, kan ta imot forkyndelser og meddelelser paa hans vegne i retssaker, som falder indenfor fuldmagtens omraade.

§ 193. Naar en part har git almindelig procesfuldmagt for en sak, kan forkyndelser og meddelelser i denne sak rettes til procesfuldmægtigen, hvis ikke andet er bestemt ved lov.

Forkynnelser og meddelelser om anke mot avgjørelser som avslutter en sak eller en selvstendig del av en sak, eller om oppfriskning eller gjenåpning kan ikke rettes til prosessfullmektigen, med mindre prosessfullmakten uttrykkelig hjemler det eller tillike bemyndiger til å foreta de nevnte rettergangsskritt. Det samme gjelder om forkyndelser og meddelelser i anledning av fuldbyrdelse av en dom eller kjendelse.

Når innkalling til et rettsmøte forkynnes for en part personlig, skal hans prosessfullmektig gis meddelelse om møtet.

0 Endret ved lover 20 juni 1952 nr. 3, 11 juni 1993 nr. 80 (ikr. 1 aug 1995 iflg. res. 2 juni 1995 nr. 513 – se dens V), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 194. Har nogen git en anden fuldmagt til at ta imot forkyndelser og meddelelser i sit sted, kan forkyndelser og meddelelser rettes til fuldmægtigen, naar det gjælder saker, som parterne har fri raadighet over. Viser det sig eller gir omstændighetene grund til at tro, at en forkyndelse ikke paa denne maate er naadd frem til fuldmagtsgiveren, bør retten underrette ham om forkyndelsen, hvis det kan gjøres i tide.

I saker, som parterne ikke har fri raadighet over, kan saadan fuldmagt bare gives, hvis retten godkjender det. Godkjendelsen kan naarsomhelst tilbakekaldes.

§ 195. Hvis en part ikke her i riket har bopæl eller fast arbeidssted eller forretningssted, hvor forkyndelse kan foregaa efter reglerne i §§ 168, 169 og 170 første led, og han heller ikke har en procesfuldmægtig, som har bopæl eller kontor paa retsstedet eller i nærheten av det, kan retten, om nødvendig gjennom forkyndelse, paalægge ham at opgi inden en fastsat frist en person, som er bosat paa retsstedet eller i nærheten av det, til hvem forkyndelser og meddelelser under saken kan rettes. Rettens beslutning kan ikke angripes.

Forpliktelsen varer til saken er avgjort ved rettskraftig dom. Etterkommer parten ikke forpliktelsen, kan forkynningen foregå gjennom rekommandert brev til partens siste kjente adresse, og forkynningen ansees da for utført når brevet er innlevert til tilbyder av posttjenester.

0 Endret ved lover 9 jan 1998 nr. 5, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 20 des 2018 nr. 114.

§ 196. Naar en part eller hans lovlige stedfortræder eller procesfuldmægtig eller nogen anden, som forkyndelser og meddelelser kan rettes til efter §§ 191, 192, 194 eller 195, skifter bopæl under en sak, maa hans nye bopæl meldes for retten. Unnlates det, kan forkynning foregå på hans tidligere bopel etter § 163 a eller § 176, medmindre hans nye bopel på forhånd er kjent, eller det vites å være anledning til å forkynne på stadig arbeidssted.

0 Endret ved lov 7 juni 1985 nr. 56.

§ 197. I straffesaker faar bestemmelserne i §§ 193-196 bare anvendelse paa den private saksøker og den fornærmede, som har sluttet sig til forfølgningen.

Forkynning av tiltalebeslutning og innkalling til hovedforhandling i straffesaker kan sendes til siktedes offentlig oppnevnte forsvarer med anmodning om at denne forestår forkynning overfor siktede etter reglene i § 179.

0 Endret ved lov 10 des 2010 nr. 76 (ikr. 10 des 2010 iflg. res. 10 des 2010 nr. 1574).

§ 197 a. Skriftlig kommunikasjon med domstolene kan skje elektronisk når den tekniske løsningen som benyttes er betryggende.

Kreves det med hjemmel i lov underskrift på dokumenter som skal kommuniseres elektronisk, er elektronisk signering likestilt med underskrift når den tekniske løsningen som benyttes sikrer notoritet for signaturen. Det samme gjelder der det med hjemmel i lov kreves underskrift på rettens skriftlige avgjørelser.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om hva som kan anses som en betryggende teknisk løsning og at bruk av bestemte elektroniske løsninger skal være obligatorisk i skriftlig kommunikasjon med domstolene.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra lovbestemte krav til skriftlig kommunikasjon med

domstolene når kommunikasjonen skjer elektronisk.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om elektronisk kommunikasjon med domstolene, herunder regler om signering, autentisering, integritet og konfidensialitet og regler som stiller krav til produkter, tjenester og standarder som er nødvendige for slik kommunikasjon.

0 Tilføyd ved lov 25 apr 2003 nr. 24 (ikr. 28 okt 2005 iflg. res. 28 okt 2005 nr. 1240), endret ved lov 22 juni 2018 nr. 80 (ikr. 1 sep 2018 iflg. res. 10 aug 2018 nr. 1229).

10de kapitel. Rettergangsstraffer og ansvar i anledning av retssaker.

§ 198. Den, som under et retsmøte forstyrrer forhandlingen eller kommer med upassende uttalelser eller utilbørlige personlige angrep eller forøvrig krænker domstolens værdighet, eller som ikke lyder et paabud fra retten eller dens formand, kan straffes med bøter.

Det samme gjælder den, som i et processkrift kommer med fornærmelser mot retten eller med andre usømmelige uttalelser.

Med bøter straffes også den som foretar fotografering eller opptak i strid med forskriftene i § 131 a, eller som offentliggjør et bilde eller opptak tatt i strid med disse forskrifter.

Straf efter denne paragraf er ikke til hinder for, at gjerningen forfølges paa sedvanlig maate, men kommer i betragtning ved strafutmaalingen.

0 Endret ved lov 22 mai 1981 nr. 27.

§ 199. Med bøter straffes den som bevirker at noe som er forhandlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

0 Endret ved lover 4 juni 1999 nr. 37 (ikr. 1 sep 2001 iflg. res. 6 juli 2001 nr. 755), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 200. En offentlig tjenestemann, prosessfullmektig, rettslig medhjelper eller privat antatt forsvarer, som gjør sig skyldig i forsømmelig eller annet utilbørlig forhold under rettergang, tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring, kan straffes med bøter og helt eller delvis ilegges erstatning til den skadelidte.

Staten indestaar for det erstatningsansvar, som ilægges en offentlig tjenestemand. Dog hefter staten ikke overfor sigtede for det ansvar, som en offentlig forsvarer paadrar sig, naar han er opnævnt efter begjæring av sigtede uten at være fast antat for retskredsen.

Erstatningssøksmål om en tjenstemanns eller det offentliges ansvar i anledning av rettslige avgjørelser kan ikke reises uten at

- a) avgjørelsen er opphevet eller forandret,
- b) avgjørelsen er bortfalt med den virkning at rettidig anke mot den ikke kunne tas under behandling eller avgjøres, eller
- c) tjenstemannen ved dom er kjent skyldig i straffbart forhold ved avgjørelsen.

For krav om at staten erstatter sakskostnader på grunn av feil ved rettens behandling, gjelder tvisteloven § 20-12.

0 Endret ved lover 26 juni 1992 nr. 86, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 201. Finder en høiere ret, at den lavere ret har begaaet en aapenbar feil i avgjørelsen, kan den paalægge den skyldige dommer helt eller delvis at utrede de økede omkostninger, som derved er voldt.

§ 202. En part som åpenbart uten grunn har anlagt søksmål eller latt det komme til søksmål eller erklært anke over dom eller begjært oppfriskning eller gjenåpning, skal pålegges å erstatte det offentlige helt eller delvis utgiftene ved saken; ved siden herav kan han straffes med bøter.

Det samme gjelder en partshjelper, stedfortreder, procesfuldmægtig eller retslig medhjelper.

Straff av bøter kan også ilegges en part, partshjelper, stedfortreder, prosessfullmektig eller rettslig medhjelper, når han unødige vidløftiggjør saken, eller når han ved falske eller åpenbart intetsigende påstander eller påskudd eller ved annen uredelighet har søkt å hindre sakens rette opplysning eller å trekke den utilbørlig i langdrag.

Disse bestemmelser gjelder ikke den sigtede i en sak, som angaar straf, og heller ikke paatalemyndigheten.

0 Endret ved lover 25 feb 1927, 1 juni 1934 nr. 3, 20 juli 1991 nr. 66, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 203. Den, som aapenbart uten grund har erklært anke over kjennelse eller beslutning, kan straffes med bøter. Hvis anken efter loven har opsættende virkning, kan det ogsaa paalægges ham helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt ved utsættelsen. § 202 andet led faar tilsvarende anvendelse.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 204. Har en part mot bedre vitende bevirket innledning av tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring, kan vedkommende straffes med bøter. Det samme gjelder, hvis han ved falske eller aapenbart intetsigende paastande eller paaskud eller ved anden uredelighet har søkt at hindre fuldbyrdelsessakens rette opplysning eller at uthale eller lægge hindringer i veien for fuldbyrdelsen. § 202 andet led faar tilsvarende anvendelse.

0 Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 205. Uteblir et vidne uten gyldig fravær, eller har det forsømt at melde sit fravær i tide, eller forlater det retsstedet uten tilladelse, før møtet er slut, kan det straffes med bøter og paalægges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt.

Har vidnet faat ny indkaldelse eller opfordring til at møte, og det uteblir igjen, kan det ilægges straf og erstatningsansvar én gang til.

Like med uteblivelse uten gyldig fravær regnes det, at et vidne maa vises bort, fordi det er beruset.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 206. Negter et vidne at avgi forklaring eller at avlægge forsikring, og det ikke opgir nogen grund eller bare opgir en grund, som er forkastet ved retskraftig kjendelse, kan det straffes med bøter og paalegges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt. Straffes med bøter kan dessuten den som i en sak om utlegg eller arrest unnlater å gi namsmyndigheten opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangfullbyrdelsesloven § 7-12.

Straf og erstatningsansvar kan ikke ilægges mer end to ganger, om negtelsen gjentages i samme sak eller overfor væsentlig samme bevisjenstand.

0 Endret ved lover 14 juni 1985 nr. 71, 26 juni 1992 nr. 86, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 207. Unnlater eller nekter et vitne å etterkomme et pålegg fra retten om å undersøke registrerte regnskapsopplysninger, regnskapsmateriale, brev eller andre ting eller å gjøre og ta med seg opptegnelser, regnes det likt med uteblivelse uten gyldig fravær.

0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 17 juli 1998 nr. 56 (ikr. 1 jan 1999), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 208. Negter en sakkyndig eller en retstolk at overta hvervet, og han ikke opgir nogen grund eller bare opgir en grund, som er forkastet ved retskraftig kjendelse, eller uteblir han fra et retsmøte uten gyldig fravær eller uten at melde sit fravær i tide, eller forlater han retsstedet uten tilladelse, før møtet er slut, eller gjør han sig skyldig i andet forsømmelig eller utilbørlig forhold, kan han straffes med bøter og paalægges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 209. Undlater nogen, som ikke er part, at etterkomme et paalæg fra retten om at fremlægge eller gi tilgang til realbevis, og han ikke opgir nogen grund eller bare opgir en grund, som er forkastet ved retskraftig kjendelse, kan han ilægges straf og erstatningsansvar efter samme regler som for negtet vidnesbyrd.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 210. Straf og erstatningsansvar efter §§ 205, 206, 207 og 209 kan ogsaa ilægges parter og stedfortredere, naar de efter tvisteloven § 23-1 eller § 23-2 pligter at møte, avgi forklaring eller forsikring, eller naar de efter samme lovs § 26-8 annet ledd pligter at fremlægge eller gi tilgang til realbevis. Straff etter § 206 kan også ilegges en saksøkt som i en sak om tvangfullbyrdelse eller midlertidig sikring unnlater å gi namsmyndighetene opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-9 første ledd.

0 Endret ved lover 12 juni 1936 nr. 3, 21 des 1956 nr. 8, 14 juni 1985 nr. 71, 18 des 1987 nr. 97, 26 juni 1992 nr. 86, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 211. Dersom vitner, sakkyndige og retstolker ved rettsstridig adferd under rettergang, tvangfullbyrdelse eller midlertidig sikring volder en part omkostninger i andre tilfeller enn nevnt i §§ 205 til 209, kan de pålegges å erstatte omkostningene helt eller delvis.

0 Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 212. Negter nogen, som er nævnt i §§ 169-171, at ta imot forkyndelse paa en andens vegne, eller undlater han at gjøre det, som paaligger ham efter § 175, kan han straffes med bøter og paalægges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt.

§ 213. Naar det ikke gjelder dommere, kan enhver ret, som har med saken at gjøre, ilægge straf og erstatning efter dette kapitel uten særskilt søksmaal eller tiltale. I de tilfælde, som er nævnt i § 200, kan domstolen ogsaa ilægge bøter efter andre straffebestemmelser. Forliksrådet kan ikke ilegge straff eller erstatning etter dette kapitlet. Spørsmål om ansvar i anledning en sak for forliksrådet kan bringes inn for tingretten.

Dommere kan ilægges saadant ansvar av høiere ret uten særskilt søksmaal eller tiltale.

Hvis de lovbrud, som er nævnt i § 200 og §§ 205-212, er begaat ved en anden ret end den, som har hovedsaken til behandling, kan det overlates til den at ilægge erstatningsansvar.

Spørsmål om ansvar i anledning av en sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring for namsmannen kan bringes inn for tingretten.

Spørsmål om ansvar i anledning av etterforskning kan bringes inn for tingretten på stedet for den påklagede handling, såfremt det ikke er noen annen rett som spørsmålet kan bringes inn for etter foranstående regler.

0 Endret ved lover 22 mai 1981 nr. 27, 26 juni 1992 nr. 86, 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 214. Straf og erstatning til det offentlige og erstatning til sigtede i en sak, som angaar straf, ilægges retten av eget tiltak eller efter begjæring, men andet erstatningsansvar bare efter begjæring fra den skadelidende. Avgjørelsen træffes i dommen eller i den kjendelse, som avslutter saken, eller naar det ikke gjelder §§ 201-203, ved særskilt kjendelse under saken.

Ogsaa efter sakens slutning kan ansvarsspørsmålet avgjøres uten særskilt søksmaal eller tiltale, naar det gjelder rettsstridig forhold av en procesfuldmægtig, retslig medhjælper eller privat forsvarer overfor parten, og begjæring fremsættes senest en maaned efter sakens slutning.

Spørsmål om ansvar for rettsstridig adferd eller forsømmelse under tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring kan bringes inn senest en måned, etter at fullbyrdelsen ble avsluttet eller innstilt.

Ogsaa i de to sidstnævnte tilfælde træffes avgjørelsen ved kjendelse.

0 Endret ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 215. Før nogen blir ilagt straf eller erstatning uten særskilt søksmaal eller tiltale, skal han saavidt mulig faa anledning til at uttale sig. Dette gjelder dog ikke straf efter § 202 første og andet led og § 203 og straf eller erstatning paa grund av uteblivelse.

Kjendelse, som ilægges en fraværende ansvar for uteblivelse, kan omgjøres, naar begjæring fremsættes inden 2 uker.

§ 216. Hvis ansvarsspørsmålet ikke uten vanskelighet eller ophold kan bli tilstrækkelig oplyst uten særskilt søksmaal eller tiltale, kan retten undlate at avgjøre det.

Handles der om straf eller erstatning til det offentlige, kan retten i saa fald gjøre indberetning til paatalemyndigheten. Det samme gjælder, hvis der er spørsmål om ansvar, som retten ikke kan ilægge efter reglerne i dette kapitel.

Hvis ansvarsspørsmålet ikke blir reist paa den maate, som er nævnt i § 214, eller hvis det ikke blir avgjort, kan det gjøres til gjenstand for særskilt sak i andre tilfælde, end §§ 202 og 203 nævner.

§ 217. Avgjørelser, som ilægger straf eller erstatning paa den maate, dette kapitel tillater, eller som forkaster en begjæring om at ilægge erstatning eller straf i andre tilfælde, end §§ 202 og 203 nævner, kan ankes. Hvis saken er avgjort ved dom, er bevisbedømmelsen i hovedsaken bindende for ankesdomstolen.

Bringes hovedsaken ind for høiere ret, kan denne helt eller delvis ophæve straffen eller erstatningen, hvis dette følger av utfaldet i ankesaken eller av rettens avgjørelse av retsspørsmål eller av dens bedømmelse av bevislighetene i saken, naar de kan prøves av den høiere ret.

Ankes en kjendelse, som ilægger nogen straf, fordi han har negtet at efterkomme en retsavgjørelse, kan ankesdomstolen ogsaa prøve rigtigheten av den avgjørelse, som ikke er efterkommet.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

11te kapitel. Om rettshjelpvirksomhet og advokater.

0 Overskriften endret ved lover 4 des 1964 nr. 2, 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 jan 1993). – Jf. tvl. kap. 3 og § 6-7, strpl. §§ 95, 410 og 421.

I. Rettshjelpvirksomhet

0 Hele avsnittet endret ved lov 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997).

§ 218. Den som vil utøve rettshjelpvirksomhet, må ha bevilling som advokat etter § 220. Med rettshjelpvirksomhet menes ervervsmessig eller stadig yting av rettshjelp.

Fra bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder følgende unntak:

1. Den som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap, men ikke har advokatbevilling, kan yte rettshjelp.
2. Den som har bevilling som statsautorisert revisor eller er registrert som revisor, kan bistå med utferdigelse av skattemeldinger, skatteklager og andre henvendelser til skattemyndighetene.
3. Den som har tilfredsstillende utdanning innen spesielle rettsområder kan av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet gis tillatelse til å yte rettshjelp på området. Når særlige grunner foreligger, kan Tilsynsrådet gi tillatelse til spesielle rettshjelptiltak.
4. Kongen fastsetter ved forskrift i hvilken utstrekning og på hvilke vilkår utenlandske advokater skal ha adgang til å yte rettshjelp.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd, dennes ansatte og andre hjelpere har plikt til å bevare taushet overfor uvedkommende om det de i forbindelse med rettshjelpvirksomheten får vite om noens personlige forhold eller drifts- og forretningsforhold. Dette gjelder ikke dersom ingen berettiget interesse tilsier taushet.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd kan ikke yte rettshjelp under rettergang med mindre vedkommende har rett til å være prosessfullmektig eller forsvarer i medhold av lov eller etter særskilt tillatelse fra retten i den enkelte sak.

Rettshjelp kan ytes av enhver i den utstrekning rettshjelpen er nødvendig for å yte god og fullstendig hjelp i annen virksomhet. Slik rettshjelp kan også ytes uten tilknytning til oppdrag innen hovedvirksomheten. Fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Rettshjelp kan dessuten ytes av stat og kommune.

- 0 Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44, endret ved lover 27 nov 1992 nr. 113 (ikr. 1 jan 1994), 11 juni 1993 nr. 83 (ikr. 1 aug 1993), 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 5 sep 2003 nr. 91 (ikr. 1 mars 2004 iflg. res. 5 sep 2003 nr. 1118), 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901), 30 juni 2006 nr. 51 (ikr. 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771), 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 219. Kongen kan bestemme at den som vil yte rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1, 3 og 4 skal stille sikkerhet for erstatningsansvar vedkommende kan pådra seg under utøvelsen av rettshjelpvirksomheten. Kongen gir nærmere regler om sikkerhetsstillelsen og kan pålegge den som yter sikkerhet å gi Tilsynsrådet for advokatvirksomhet opplysninger om erstatningskrav som fremsettes. Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for den som driver rettshjelpvirksomhet, og om behandlingen av betrodde midler. For rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1 kan Kongen gi bestemmelser om meldeplikt og om plikt for rettshjelperen til på forhånd å godtgjøre at vilkårene for å yte rettshjelp er oppfylt, herunder å fremlegge politiattest. Med hensyn til organisering av slik rettshjelpsvirksomhet gjelder §§ 219 a og 219 b. I tillatelser etter § 218 annet ledd nr. 3 og 4 kan det stilles vilkår og begrensninger.

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet fører tilsyn med rettshjelpsvirksomhet som utøves i medhold av § 218 annet ledd nr. 1, 3 og 4, jf. § 225. Kongen kan gi forskrift om plikt for den som utøver slik rettshjelpsvirksomhet, til å holde Tilsynsrådet orientert om virksomheten. Kongen kan videre bestemme at den som utøver slik virksomhet skal betale bidrag til Tilsynsrådet. Skyldig bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

Advokatbevillingsnemnden kan nedlegge forbud mot at en person som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap, yter rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1, og kan tilbakekalle tillatelser gitt i medhold av § 218 annet ledd nr. 3 og 4, dersom vedkommende har gjort eller gjør seg skyldig i forhold som gjør vedkommende uskikket eller uverdigg til å yte rettshjelp eller vedkommende overtrer bestemmelser gitt i medhold av første eller annet ledd eller vilkår eller begrensninger som nevnt i første ledd fjerde punktum.

- 0 Endret ved lover 20 juni 1952 nr. 3, 4 des 1964 nr. 2, 14 juni 1985 nr. 71, 4 juli 1991 nr. 44, 27 nov 1992 nr. 113, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 17 des 2004 nr. 94 (ikr. 1 jan 2005 iflg. res. 17 des 2004 nr. 1647), 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endret ved lov 17 juni 2005 nr. 84, 30 juni 2006 nr. 51 (ikr. 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771), 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33).

§ 219 a. Dersom annet ikke følger av lov, kan rettshjelpsvirksomhet som nevnt i § 218 annet ledd nr. 1, bare organiseres som enkeltpersonforetak som innehas av en rettshjelper eller som selskap i samsvar med denne paragraf.

Rettshjelpsvirksomhet kan på selskapets vegne bare utøves av personer som har tillatelse etter § 218 annet ledd nr. 1 i henhold til erklæring fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, jf. advokatforskriften § 1-1. Slik virksomhet kan likevel utøves på selskapets vegne av en person som har adgang til det i medhold av annet enn tillatelse som nevnt i første punktum, når det er stilt sikkerhet for det ansvar vedkommende kan pådra seg etter § 219 b.

For selskaper som driver rettshjelpsvirksomhet, skal foretaksnavnet inneholde ordet rettshjelp eller rettshjelper.

§ 231 annet, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende så langt det passer.

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2006 nr. 51 (ikr. 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771).

§ 219 b. § 232, med unntak av fjerde og sjuende ledd, gjelder tilsvarende så langt det passer.

For selskaper der en person yter rettshjelp på selskapets vegne i samsvar med § 219 a annet ledd annet punktum, kan vedkommende utpekes som ansvarlig for oppdrag vedkommende har adgang til å utføre. I så fall gjelder § 232, unntatt tredje og fjerde ledd, tilsvarende så langt det passer.

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2006 nr. 51 (ikr. 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771).

II. Advokater

0 Overskriften tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44. Hele avsnittet endret ved lov 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997).

§ 220. Bevilling til å drive advokatvirksomhet gis av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.

For å få tillatelse til å være advokat ved andre retter enn Høyesterett må søkeren godtgjøre:

1. at vedkommende har bestått juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap, og
2. at vedkommende i til sammen minst to år etter embetseksamen eller mastergrad har vært i virksomhet
 - a. som autorisert fullmektig hos en advokat som selv utøver advokatvirksomhet,
 - b. som dommer eller dommerfullmektig,
 - c. i en stilling ved påtalemyndigheten der behandling av rettssaker inngår som en vesentlig del, eller
 - d. som universitetslærer i rettsvitenskap.

Som oppfyllelse av praksiskravet i nr 2 kan departementet ved forskrift eller Tilsynsrådet i enkelttilfeller fullt ut eller for en del godkjenne annen juridisk virksomhet. Kongen kan ved forskrift gi regler om prosedyreerfaring som vilkår for at praksis som nevnt i nr 2 bokstav a skal medregnes.

Kongen kan ved forskrift fastsette at gjennomføring av et kurs i emner av særlig betydning for advokatvirksomhet skal være et vilkår for advokatbevilling. Kongen gir nærmere regler om kursets innhold og gjennomføring.

Advokatbevilling kan bare gis til personer som har fylt 20 år og som godtgjør ved ordinær politiattest at de har ført en hederlig vandel. Videre må det ikke foreligge noe forhold som etter § 230 ville ført til at advokatbevillingen ville blitt satt ut av kraft eller kalt tilbake. Er en tidligere advokatbevilling kalt tilbake av grunner som nevnt i § 230 første ledd nr 2 til 4, må ny bevilling ikke gis før det forhold som førte til tilbakekallingen er brakt i orden.

Kongen kan ved forskrift gi regler om utstedelse av advokatbevilling på grunnlag av en tilsvarende rett i utlandet.

0 Endret ved lover 16 mai 1930 nr. 4, 10 juni 1932 nr. 1, 1 feb 1936 nr. 1, 9 juni 1939 nr. 9, 20 juni 1952 nr. 3, 26 nov 1954 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 31 mars 1978 nr. 8, 18 des 1987 nr. 97, 4 juli 1991 nr. 44, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449).

§ 221. For å få tillatelse til å være advokat ved Høyesterett må søkeren godtgjøre:

1. at vedkommende har advokatbevilling,
2. at vedkommende har vært i virksomhet
 - a. i minst ett år som advokat, eller
 - b. i minst tre år i stilling som nevnt i § 220 annet ledd nr 2. § 220 annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende. Av disse tre år må minst to år ha vært som advokatfullmektig. For den som i minst to år har vært i virksomhet som statsadvokat eller fullmektig hos riksadvokaten, er ett år som advokatfullmektig tilstrekkelig.
3. at vedkommende har vist seg skikket for sakførsel ved Høyesterett ved en prøve avlagt for Høyesterett, jf annet og tredje ledd.

Den som vil avlegge prøve, må sende Høyesteretts domstolleder erklæring fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet om at vedkommende kan få tillatelse hvis prøven består. Prøven omfatter utføringen av to muntlige saker. Minst en av disse må være en sivil sak for den ankende part med mindre Høyesteretts ankeutvalg av særlige grunner gir tillatelse til annet. For statsadvokat og fullmektig hos riksadvokaten kan en straffesak godkjennes som prøvesak selv om vilkårene etter første ledd nr 1 og 2 ikke er oppfylt. I samme sak kan det bare være en prøveadvokat, med mindre Høyesteretts ankeutvalg av særlige grunner gir tillatelse til annet.

Avgjørelsen av om prøven er bestått, treffes av alle de høyesterettsdommere som har vært med i pådømmelsen av de saker søkeren har utført. Bevitelse om at prøven er bestått, utferdiges av Høyesteretts formann. Den søker som ikke består prøven, kan ikke få adgang til å avlegge ny prøve før to år er gått fra rettens avgjørelse. Mer enn to ganger kan ingen avlegge prøve.

- 0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1 (tidligere § 224), 2 juni 1960 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 222. Den som vil utøve advokatvirksomhet i eget navn, skal stille sikkerhet. Sikkerheten hefter for erstatningsansvar vedkommende kan pådra seg under utøvelsen av advokatvirksomheten. Sikkerheten hefter ikke for ansvar som advokaten etter bestemmelse i eller i medhold av lov har stilt annen sikkerhet for.

Kongen gir nærmere forskrift om sikkerhetsstillelsen og kan pålegge den som yter sikkerhet å gi Tilsynsrådet for advokatvirksomhet opplysninger om erstatningskrav som fremsettes. Kongen kan ved forskrift fritta advokater som er ansatt i stat eller kommune og som bare utfører oppdrag for sin arbeidsgiver, fra plikten til å stille sikkerhet.

Kongen kan gi regler om sikkerhetsstillelse for utenlandsk advokat som nyttes som prosessfullmektig eller forsvarer her i riket.

- 0 Tilføyd ved lov 1 feb 1936 nr. 1, endret ved lover 26 nov 1954 nr. 1, 2 juni 1960 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 25 mai 1973 nr. 27, 26 juni 1992 nr. 86 som endret ved lov 8 jan 1993 nr. 20, 4 juli 1991 nr. 44, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997).

§ 223. Enhver advokat har rett til å ha en autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved saker som behandles muntlig for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for lovbrudd som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, uten at vedkommende har tillatelse etter § 221 eller § 220 til å være advokat ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptrer ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for lovbrudd som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år. I sivile saker kan fullmektigen opptre for Høyesteretts ankeutvalg når anken gjelder kjennelser og beslutninger avsagt av lagmannsrettene.

Autorisasjon gis av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Fullmektigen må ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap, og det må godtgjøres ved ordinær politiattest at vedkommende har ført en hederlig vandel. Videre må det ikke foreligge noe forhold som etter § 230 ville ført til at autorisasjonen ville blitt satt ut av kraft eller kalt tilbake. Er en tidligere autorisasjon kalt tilbake av grunner som nevnt i § 230 første ledd nr 4, jf. femte ledd, må ny autorisasjon ikke gis før det forhold som førte til tilbakekallingen er brakt i orden.

- 0 Opphevet ved lov 2 juni 1960 nr. 1, tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44, endret ved lover 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 21 juni 2013 nr. 82 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 27 sep 2013 nr. 1132 som endret ved res. 13 des 2013 nr. 1449), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 224. Advokatvirksomhet skal utøves i samsvar med god advokatskikk. Det hører til kravet om god advokatskikk blant annet at advokatvirksomhet skal utøves grundig, samvittighetsfullt og i overensstemmelse med hva berettigede hensyn til klientenes tarv tilsier, og at oppdrag skal utføres tilstrekkelig hurtig.

Den Norske Advokatforening kan utarbeide nærmere regler for hva som skal anses som god advokatskikk. Reglene kan stadfestes av Kongen og har i så fall virkning som forskrift.

Kongen kan gi forskrift om kontroll med at advokatvirksomhet drives i samsvar med lov og god advokatskikk. Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for den som driver advokatvirksomhet. Kongen kan også gi forskrift om behandlingen av betrodde midler. Slike forskrifter kan gis også direkte for selskaper som driver annen advokatvirksomhet enn nevnt i § 233 første ledd bokstav a.

- 0 Opphevet ved lov 2 juni 1960 nr. 1, tilføyd ved lov 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), endret ved lov 17 des 2004 nr. 94 (ikr. 1 jan 2005 iflg. res. 17 des 2004 nr. 1647).

§ 225. Tilsyn med advokaters virksomhet føres av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Tilsynsrådet fører også tilsyn med selskaper som driver annen advokatvirksomhet enn nevnt i § 233 første ledd bokstav a.

Tilsynsrådet ledes av et styre på tre medlemmer. Styrets leder skal være en advokat. Et medlem skal være registrert eller statsautorisert revisor. Medlemmene og varamedlemmer oppnevnes av Kongen.

Dersom noen som Tilsynsrådet fører tilsyn med, har opptrådt i strid med regler gitt i eller i medhold av denne eller annen lov, kan Tilsynsrådet meddele vedkommende en irettesettelse. I alvorlige tilfeller kan Tilsynsrådet meddele vedkommende en advarsel. Finner Tilsynsrådet at det bør treffes vedtak etter § 219 tredje ledd eller § 230, fremmer det forslag om det overfor Advokatbevillingsnemnden.

Avgjørelser truffet av Tilsynsrådet etter §§ 218, 220, 221, 223, 228 eller 233 eller etter forskrift gitt i medhold av § 219 første ledd tredje punktum, § 220 femte ledd eller § 235 annet ledd, og som er til ugunst for den det retter seg mot, kan påklages til Advokatbevillingsnemnden. For øvrig kan avgjørelser truffet av Tilsynsrådet ikke påklages. Søksmål mot avgjørelser truffet av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, reises mot staten ved Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.

Advokat som utøver advokatvirksomhet i eget navn plikter å betale bidrag til Tilsynsrådet. Kongen fastsetter bidragets størrelse. Kongen kan dessuten fastsette at selskaper som driver annen advokatvirksomhet enn nevnt i § 233 første ledd bokstav a, skal betale eget bidrag til Tilsynsrådet. Skyldig bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan gi forskrift om plikt for advokater til å holde Tilsynsrådet orientert om advokatvirksomheten. Kongen kan også gi forskrift om plikt for advokater til å gi Tilsynsrådet innsyn i registrerte regnskapsopplysninger og regnskapsmateriale, bøker og forretningspapirer og til å gi opplysninger til Tilsynsrådet. Slike forskrifter kan gis også direkte for selskaper som driver annen advokatvirksomhet enn nevnt i § 233 første ledd bokstav a.

Kongen gir nærmere regler om Tilsynsrådets virksomhet og administrasjon.

Forvaltningsloven gjelder for Tilsynsrådets virksomhet.

0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1, 26 nov 1954 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 25 mai 1973 nr. 27, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 17 juli 1998 nr. 56 (ikr. 1 jan 1999), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366), 20 juni 2014 nr. 29 (ikr. 1 juli 2014 iflg. vedtak 26 juni 2014 nr. 866).

§ 226. Advokatbevillingsnemnden skal bestå av tre medlemmer. Lederen skal være dommer, og ett av medlemmene skal være praktiserende advokat. Medlemmer og varamedlemmer oppnevnes av Kongen.

Advokatbevillingsnemnden avgjør saker etter § 219 tredje ledd og § 230 etter forslag fra Tilsynsrådet eller Disiplinærnemnden. Dersom Advokatbevillingsnemnden ikke tar forslaget til følge, kan den i stedet meddele vedkommende en irettesettelse eller en advarsel. Nemnden er dessuten klageinstans for avgjørelser truffet av Tilsynsrådet som nevnt i § 225 fjerde ledd. Avgjørelser truffet av Advokatbevillingsnemnden kan ikke påklages. Søksmål mot avgjørelser truffet av Advokatbevillingsnemnden, reises mot staten ved Advokatbevillingsnemnden.

Om habilitet for medlemmene av Advokatbevillingsnemnden gjelder domstolloven § 106 og § 108. § 225 syvende og åttende ledd gjelder tilsvarende. Nemndens utgifter dekkes av Tilsynsrådet.

0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1 (tidligere § 222), 4 des 1964 nr. 2, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997 iflg. res. 20 des 1996 nr. 1151), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 227. Disiplinærmyndighet overfor advokater utøves av Disiplinærnemnden. Disiplinærnemnden skal bestå av fem medlemmer: en dommer som leder, to advokater og to medlemmer som ikke er advokater eller dommere. Medlemmene og varamedlemmer oppnevnes av Kongen.

Om habilitet for medlemmene av disiplinærnemnden gjelder domstolloven § 106 og § 108. Om taushetsplikt for nemndens medlemmer og andre som utfører arbeid eller tjeneste for nemnden gjelder forvaltningsloven § 13 tilsvarende.

Klager over at en advokat har opptrådt i strid med god advokatskikk eller for øvrig i strid med denne eller annen lov, kan bringes inn for Disiplinærnemnden. En advokat som har opptrådt i strid med god advokatskikk eller for øvrig i strid med denne eller annen lov, meddeles en irettesettelse eller kritikk. I alvorlige tilfeller kan vedkommende meddeles en advarsel. Disiplinærnemnden kan også behandle klager fra klienter som ikke får tilbake salær etter avgjørelser truffet av andre disiplinærorgan. Finner nemnden at det bør treffes vedtak etter § 230, fremmer den forslag om det overfor Advokatbevillingsnemnden.

Dersom nemnden finner at en advokat har krevd et for høyt salær, fastsetter den hva som er et rimelig og nødvendig salær. Nemnden kan pålegge en advokat som har mottatt for høyt salær, å betale det overskytende tilbake. Dersom en klage fører frem, kan nemnden pålegge advokaten å erstatte klagerens saksomkostninger for nemnden. Pålegg etter dette ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen gir nærmere regler om Disiplinærnemndens virksomhet og administrasjon og om behandlingen av disiplinærsaker. Kongen kan gi regler om rett for nemnden til å kreve at en klage først blir behandlet i eventuelle andre disiplinærorganer. Kongen kan videre gi regler om avvisning av saker fra Disiplinærnemnden samt om rapporteringsplikt for Disiplinærnemnden til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.

Advokat som utøver advokatvirksomhet i eget navn, plikter å betale bidrag til Disiplinærnemnden. Kongen fastsetter bidragets størrelse. Skyldig bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

Disiplinærnemndens vedtak kan ikke påklages. Søksmål mot avgjørelser truffet av Disiplinærnemnden, reises mot staten ved Disiplinærnemnden.

0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 14 (tidligere § 223), 4 des 1964 nr. 2, 22 mai 1981 nr. 27, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 228. Dersom en advokats advokatvirksomhet ikke blir forvaltet eller avvirket på annen betryggende måte, og det er nødvendig for å avverge skade eller tap for virksomhetens klienter, kan Tilsynsrådet oppnevne en annen advokat som forvalter for virksomheten dersom:

1. advokaten dør eller blir fradømt retten til å utøve advokatvirksomhet etter straffeloven § 56 eller vedkommendes advokatbevilling blir tilbakekalt eller frakjent etter domstoloven § 230,
2. advokatens advokatbevilling blir suspendert etter domstoloven § 230, eller
3. advokatvirksomheten for øvrig ikke utøves eller ikke kan utøves på forsvarlig måte.

Forvalteren skal forvalte advokatvirksomheten slik at skade og tap for klientene avverges i størst mulig utstrekning. Dersom det er nødvendig for å avverge skade eller tap for en klient, kan forvalteren opptre på vegne av klienten i samme utstrekning som advokaten kunne det. En forvalter som er oppnevnt etter første ledd nr 1, skal dessuten avvikle advokatvirksomheten ved å føre løpende saker og betrodde midler mm tilbake til klientene. En forvalter som er oppnevnt etter første ledd nr 2 eller 3, skal bare føre løpende saker og betrodde midler mm tilbake til klientene i den utstrekning det er nødvendig for å avverge skade eller tap.

Under forvaltningen er advokaten eller dennes arvinger uberettiget til å forføye over virksomhetens eiendeler og dokumenter mm i den utstrekning det ville forhindre eller vanskeliggjøre forvalterens utførelse av sine oppgaver.

En forvalter som er oppnevnt etter første ledd nr 1, kan begjære det bo som advokatvirksomheten inngår i, tatt under behandling som konkursbo eller insolvent dødsbo dersom boet er insolvent og insolvensen hindrer forvalteren i å utføre sine oppgaver.

Kostnadene ved forvaltningen eller avviklingen dekkes av Tilsynsrådet. Tilsynsrådet kan kreve refusjon av det bo som advokatvirksomheten inngår i. Krav om refusjon er tvangsgrunnlag for utlegg.

Dersom det ved siden av advokatvirksomheten ble drevet annen virksomhet med naturlig tilknytning til advokatvirksomheten, gjelder annet til femte ledd også denne virksomheten.

Kongen gir nærmere regler om forvalterordningen, herunder om forvalterens oppgaver, sikkerhetsstillelse, rapporteringsplikt og godtgjørelse, og om advokatens plikt til å bistå forvalteren. Advokatens taushetsplikt gjelder ikke overfor forvalteren.

Paragrafen her gjelder ikke for advokatvirksomhet som nevnt i § 233 første ledd.

0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1 (tidligere § 225), 20 juni 1952 nr. 3, 2 juni 1960 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 25 mai 1973 nr. 27, 13 mai 1977 nr. 35, 4 juli 1991 nr. 44, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 229. Embetsmenn i dømmende stilling, fylkesmenn, embets- og tjenestemenn hos domstolene og fylkesmennene samt embets- og tjenestemenn ved påtalemyndigheten og i politiet kan ikke utøve advokatvirksomhet. Første punktum gjelder ikke advokater som er oppnevnt til tjeneste i en sådan stilling for kortere tid eller i en enkelt sak. Kongen bestemmer om noen annen offentlig tjeneste skal være til hinder for å utøve advokatvirksomhet.

En advokat kan ikke møte som prosessfullmektig eller forsvarer når vedkommendes ektefelle eller forlovede eller noen som vedkommende er i slekt eller svogerskap med i opp- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nær som søsken, sitter som enedommer eller som eneste rettskyndige dommer i retten. Første punktum gjelder ikke når advokaten har åpnet kontor i embetskretsen før dommeren ble ansatt.

0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1, 26 nov 1954 nr. 1, 2 juni 1960 nr. 1, 4 des 1964 nr. 2, 25 mai 1973 nr. 27, 4 juli 1991 nr. 44, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997 iflg. res. 20 des 1996 nr. 1151), 28 apr 2000 nr. 34 (ikr. 1 juli 2000 iflg. res. 28 apr 2000 nr. 366).

§ 230. Advokatbevillingsnemnden kan kalle tilbake en advokatbevilling dersom advokaten:

1. gjør seg skyldig i forhold som gjør vedkommende uskikket eller uverdig til å drive advokatvirksomhet, eller som gjør at vedkommende mister den tillit som er nødvendig i yrket,
2. misligholder plikten etter § 222 til å stille sikkerhet eller plikten etter § 225 eller § 227 til å betale bidrag til Tilsynsrådet eller Disiplinærnemnden,
3. forsømmer sine plikter etter bestemmelser gitt i medhold av § 224 tredje ledd eller § 225 sjette ledd, herunder å gi adgang til kontroll,
4. unnlater å gi tilfredsstillende forklaring til Tilsynsrådet, Advokatbevillingsnemnden eller Disiplinærnemnden om forhold som vedrører advokatvirksomheten når vedkommende blir bedt om å gi slik forklaring, eller
5. utøver advokatvirksomhet i strid med reglene i §§ 231 til 233.

Vedtak etter første punktum kan bringes inn for retten, som kan prøve alle sider av saken. Retten kan beslutte at vedtaket ikke skal ha virkning før det er avsagt dom eller endelig dom foreligger.

Blir en advokat satt under vergemål, eller kommer vedkommendes bo under konkursbehandling, trer advokatbevillingen ut av kraft inntil vergemålet blir opphevet eller inntil gjelden blir ordnet ved full betaling, ettergiing eller oppfylt akkord eller faller bort på annen måte. Når advokatens konkurs ikke er voldt ved et forhold som nevnt i første ledd nr 1, kan Advokatbevillingsnemnden etter søknad gi advokaten rett til å nytte advokatbevillingen trass i konkursen.

En advokat som på grunn av sinnssykdom eller sjelelig svekkelse er uskikket til å utøve advokatvirksomhet, kan frakjennes sin advokatbevilling ved dom. Beslutning om saksanlegg treffes av Advokatbevillingsnemnden. Nemnden kan beslutte at bevillingen skal tre ut av kraft inntil saken er endelig avgjort. En advokat som er fradømt sin advokatbevilling etter første punktum, har krav på ny bevilling når vedkommende søker om det og på betryggende måte godtgjør at det ikke lenger foreligger forhold som nevnt i første punktum.

Blir en advokat siktet for et lovbrudd som kan medføre tap av advokatbevilling, kan Advokatbevillingsnemnden bestemme at bevillingen skal tre ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

Bestemmelsene i første ledd nr 1 og 4 og annet punktum samt fjerde ledd gjelder tilsvarende for autorisasjon som advokatfullmektig.

- 0 Endret ved lover 1 feb 1936 nr. 1 (tidligere § 227), 20 juni 1952 nr. 3, 4 des 1964 nr. 2, 4 juli 1991 nr. 44, 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

III. Organisering av advokatvirksomhet.

- 0 Overskriften tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992).

§ 231. Advokatvirksomhet kan bare organiseres som enkeltpersonforetak som innehas av en advokat, eller som selskap i samsvar med paragrafen her, dersom ikke annet følger av lov. Med advokatvirksomhet menes virksomhet som en advokatbevilling gir innehaveren rett til å drive. Som advokatvirksomhet regnes likevel ikke slik virksomhet når virksomheten drives i medhold av annet enn advokatbevilling.

I selskaper som driver advokatvirksomhet, kan bare personer som utøver en vesentlig del av sin yrkesaktivitet i selskapets tjeneste, eie andeler eller inneha verv som styremedlem eller varamedlem til styret. Andeler i et selskap som driver advokatvirksomhet, kan dessuten eies av et annet selskap forutsatt at samtlige andeler i det eiende selskap eies av personer som utøver en vesentlig del av sin yrkesaktivitet i det eide selskapets tjeneste, og at det eiende selskapet oppfyller bestemmelsene i fjerde til sjette ledd.

For selskaper som driver advokatvirksomhet, skal foretaksnavnet inneholde ordet advokat.

Selskapet kan i tillegg til advokatvirksomhet bare drive virksomhet som har naturlig tilknytning til advokatvirksomheten.

Virksomhet som nevnt i første ledd annet punktum kan på selskapets vegne bare utøves av advokater. Slik virksomhet kan likevel utøves på selskapets vegne av en annen person dersom vedkommende har adgang til det i medhold av annet enn advokatbevilling og dessuten har stilt sikkerhet for det ansvar vedkommende kan pådra seg etter § 232 sjuende jf. annet ledd. Kongen gir nærmere forskrift om sikkerhetsstillelsen.

Dersom en person eller et selskap som eier en andel i et selskap som driver advokatvirksomhet, ikke lenger oppfyller vilkårene i annet ledd for å eie andeler, må andelen avhendes innen to år. Hvis forholdet ikke skyldes tap av advokatbevilling eller annen tilsvarende bevilling, kan andelen likevel beholdes like lenge som vedkommende har utøvd en vesentlig del av sin yrkesaktivitet i selskapets eller i det eide selskapets tjeneste. Dør en andelseier, kan vedkommendes arvinger eller gjenlevende ektefelle beholde andelen i inntil to år etter dødsfallet.

- 0 Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992 iflg. res. 24 jan 1992 nr. 30 med unntak av femte ledd annet og tredje punktum som trådte ikr. 1 jan 1993 iflg. res. 20 nov 1992 nr. 852), endret ved lover 13 juni 1997 nr. 44 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 17 juli 1998 nr. 615), 5 sep 2003 nr. 91 (ikr. 1 mars 2004 iflg. res. 5 sep 2003 nr. 1118).

§ 232. Selskaper som driver advokatvirksomhet, skal utpeke en bestemt av selskapets advokater som ansvarlig for det enkelte oppdrag under advokatvirksomheten eller forskjellige bestemte advokater som ansvarlige for bestemte deler av oppdraget. Klienten skal meddeles hvilken advokat som er utpekt. Dersom en klient har henvendt seg til en bestemt advokat i selskapet, regnes denne som utpekt, hvis ikke klienten er meddelt at en annen advokat er utpekt som ansvarlig. Selskapet kan ikke instruere den utpekte advokaten om den faglige utførelsen av oppdraget.

Den utpekte advokat er solidarisk ansvarlig med selskapet for erstatningsansvar som selskapet pådrar seg i forbindelse med oppdraget. Foruten den utpekte advokaten er andre advokater i selskapet som selvstendig har pådratt selskapet erstatningsansvar i forbindelse med oppdraget, solidarisk ansvarlig med selskapet.

Er klienten ikke meddelt hvilken advokat som er utpekt, og det heller ikke klart fremgår av forholdet hvilken advokat som er ansvarlig, er den advokaten som faktisk har utført oppdraget, solidarisk ansvarlig med selskapet.

Pådrar en advokatfullmektig selskapet erstatningsansvar under advokatvirksomheten, og er klienten ikke meddelt hvilken advokat som er utpekt, og fremgår det heller ikke klart av forholdet hvilken advokat som er ansvarlig, er de advokater fullmektigen er autorisert for, solidarisk ansvarlig med selskapet.

I ansvarlige selskaper kan det avtales at selskapsdeltakerne ikke skal ha deltakeransvar for erstatningsansvar som selskapet pådrar seg under advokatvirksomheten, når minst en av selskapets advokater er solidarisk ansvarlig med selskapet etter første til fjerde ledd. Selskapsloven § 2-4 tredje ledd gjelder tilsvarende.

For indre selskaper gjelder i paragrafen her bare første ledd fjerde punktum.

For selskaper der en som ikke er advokat utøver virksomhet som nevnt i § 231 første ledd annet punktum på selskapets vegne i samsvar med § 231 femte ledd, kan vedkommende utpekes som ansvarlig for oppdrag vedkommende har adgang til å utføre. I så fall gjelder bestemmelsene om advokater i paragrafen her unntatt tredje og fjerde ledd tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992 med unntak av syvende ledd, som trådte ikr. 1 jan 1993).

§ 233. Reglene i § 231 gjelder ikke:

- (a) Advokatvirksomhet som utøves av en ansatt advokat som i det vesentlige utfører oppdrag for sin arbeidsgiver eller for andre selskaper som tilhører samme konsern. For slik advokatvirksomhet skal det ikke utad gis inntrykk av at det utøves frittstående advokatvirksomhet.
- (b) Advokatvirksomhet som utøves av en advokat ansatt i en forening eller et lag når bistanden i det vesentlige ytes til medlemmene, og bistanden til andre enn medlemmer er av samme art som den bistanden som ytes til medlemmene.
- (c) Advokatvirksomhet som drives av stat eller kommune.

Reglene i § 232 første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for advokatvirksomhet som drives av andre juridiske personer enn selskaper dersom ikke annet følger av paragrafen her tredje ledd første punktum.

For advokatvirksomhet som nevnt i første ledd bokstav a gjelder reglene i § 232 første til fjerde ledd bare for bistand som ytes til andre enn advokatens arbeidsgiver og selskaper som tilhører samme konsern. Reglene i § 232 femte til sjuende ledd gjelder ikke.

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet kan i særlige tilfeller tillate at advokatvirksomhet organiseres på andre måter enn nevnt i § 231 første ledd. Det kan stilles vilkår for tillatelsen.

0 Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992), endret ved lov 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997).

IIIA. Forholdet til tjenesteloven

0 Avsnittet tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 103 (ikr. 28 des 2009 iflg. res. 19 juni 2009 nr. 672).

§ 233a. Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av dette kapittel, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

0 Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 103 (ikr. 28 des 2009 iflg. res. 19 juni 2009 nr. 672).

IV. Straffebestemmelser.

0 Overskriften tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 jan 1993).

§ 234. Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den som yter retts hjelp uten å ha rett til dette.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler straffes den som overtrer

- a) taushetsplikt etter § 218 tredje ledd, bestemmelse om sikkerhetsstillelse i medhold av § 219 første ledd første punktum eller § 222, eller vilkår eller begrensninger som nevnt i § 219 første ledd fjerde punktum, eller
- b) reglene om organisering av advokatvirksomhet i § 231 til § 233, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.
- c) reglene om organisering av retts hjelpsvirksomhet i §§ 219 a og 219 b, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelsene som nevnt i første eller annet ledd straffes med bøter.

0 Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 jan 1993), endret ved lover 11 juni 1993 nr. 83 (ikr. 1 aug 1993), 1 sep 1995 nr. 60 (ikr. 1 jan 1997), 30 juni 2006 nr. 51 (ikr. 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

Kapittel 12. Om klage- og disiplinærordning for dommere

0 Kapitlet tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 235. Tilsynsutvalget for dommere behandler klager og vurderer disiplinært tiltak mot dommere. Tilsynsutvalget skal bestå av to dommere fra Høyesterett, lagmannsrettene eller tingrettene, en advokat og to medlemmer som representanter for allmennheten. Når Tilsynsutvalget behandler saker som gjelder en jordskiftelagdommer eller en jordskiftedommer, deltar en jordskiftelagdommer eller jordskiftedommer i stedet for en dommer. Kongen oppnevner medlemmene av Tilsynsutvalget med personlige varamedlemmer, og fastsetter hvilket medlem som skal være leder for Tilsynsutvalget.

Oppnevning og valg skjer for en periode på fire år med adgang til gjenoppnevning eller gjenvalg for én periode.

Oppnevningen og valget kan trekkes tilbake dersom et medlem ikke er i stand til eller villig til å utføre vervet på en forsvarlig måte.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 7 mai 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), tidligere § 235 endret paragrafnummer til § 241, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 907), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 236. Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak når en dommer i Høyesterett, lagmannsretten, tingretten eller jordskifteretten forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk.

Som disiplinærtiltak kan en dommer gis kritikk eller advarsel.

Tilsynsutvalget kan gi en uttalelse om hva som er god dommerskikk, uten at dommeren ilegges disiplinærtiltak.

Tilsynsutvalget kan ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lover 20 feb 2004 nr. 7 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 30 sep 2005 nr. 1099), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 237. Rett til å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget har

1. parter, prosessfullmektiger, sakkyndige, vitner og andre personer som mener at en dommer har overtrådt bestemmelsene i § 236 og som selv har vært direkte berørt av dette
2. departementet
3. domstoladministrasjonen
4. domstollederen ved den domstol som dommeren er tilknyttet og
5. Den Norske Advokatforening eller andre som har en særlig interesse i å få Tilsynsutvalgets vurdering av dommerens atferd.

Rett til å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget på grunn av forhold utenfor tjenesten har bare departementet, domstoladministrasjonen og domstollederen ved den domstol som dommeren er tilknyttet.

Tilsynsutvalget kan ta en sak til behandling etter henvendelse fra andre enn de som har klagerett etter første ledd, eller av eget tiltak.

Dommeren må klages inn for Tilsynsutvalget innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen, fant sted eller etter at klageren ble kjent eller burde vært kjent med dette forholdet. Tilsynsutvalget kan ikke ta en disiplinærsak opp til behandling etter klage eller av eget tiltak når det er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted. Kongen kan i forskrift fastsette et annet tidspunkt for fristberegningen.

Tilsynsutvalget kan ikke behandle forhold som en dommer tidligere er straffedømt for.

0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

§ 238. Tilsynsutvalgets avgjørelser om disiplinærtiltak er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for Tilsynsutvalgets saksbehandling med de særregler som følger av denne paragraf og § 239.

En part har rett til å forklare seg muntlig for Tilsynsutvalget. Dette gjelder likevel ikke dersom utvalget finner det åpenbart unødvendig av hensyn til sakens opplysning. Når utvalget finner at det vil være av vesentlig betydning for sakens opplysning, kan utvalget pålegge en part å avgi forklaring for utvalget. Utvalget kan bestemme at partsforklaring gis ved fjernavhør.

Tilsynsutvalget kan bestemme at det skal foretas avhør av vitner og at vitneforklaring gis ved fjernavhør. Bestemmelsene i tvisteloven om vitneplikt og vitneførsel gjelder så langt de passer.

Tilsynsutvalget treffer sine vedtak i møte. For at utvalget skal være vedtaksført, må alle medlemmer være til stede. Møtene holdes for lukkede dører. Når det holdes muntlige forhandlinger og utvalget finner det forsvarlig av hensyn til sakens parter, kan utvalget bestemme at forhandlingene skjer for åpne dører. I særlige tilfelle kan utvalget behandle saken skriftlig.

Reglene i kapittel 6 om habilitet gjelder tilsvarende for medlemmene av Tilsynsutvalget.

Tilsynsutvalget kan gi utvalgets leder eller et annet av utvalgets medlemmer myndighet til

1. å avvise en klage når det ikke foreligger klageadgang etter loven her
2. å avgjøre en klagesak når klagen er åpenbart ubegrunnet.

Tilsynsutvalgets vedtak i disiplinærsaker er offentlige i anonymisert form.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 19 mai 2006 nr. 16 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 17 okt 2008 nr. 1118).

§ 239. Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler.

Partene i saken kan bringe Tilsynsutvalgets vedtak inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om Tilsynsutvalgets vedtak.

Retten kan bare prøve vedtakets lovlighet. Ved prøving av vedtakets lovlighet skal retten ta stilling til om vedtaket er innholdsmessig lovlig, om det er truffet av den myndighet som kreves etter loven her og om det er blitt til på lovlig måte. Ved behandlingen i tingretten og lagmannsretten skal retten settes med meddommere.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421) som endret ved lov 14 des 2001 nr. 98, endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 240. Kongen kan gi nærmere forskrifter om organiseringen og behandlingen av disiplinærsaker i Tilsynsutvalget.

- 0 Tilføyd ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421).

Kapitel 13. Slutningsbestemmelser.

- 0 Tilføyd ved lov 25 mai 1973 nr. 27, endret ved lov 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret kapittelnummeret fra 12te kap.

§ 241. Når denne eller annen lov krever juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap for utnevning til embete eller tilsetting i stilling, kan vedkommende styresmakt i særlige tilfelle godta tilsvarende juridisk eksamen i utlandet, såfremt det godtgjøres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i norsk rett. Avgjørelsen tas etter en samlet vurdering av den avlagte eksamen og vedkommendes virksomhet, særlig her i landet, eventuelt supplert med en prøve.

For andre tilfeller der denne eller annen lov krever juridisk embetseksamen, kan Kongen gi forskrift om i hvilken utstrekning og på hvilke vilkår juridisk utdanning i utlandet kan godtas.

Dette gjelder på tilsvarende måte når denne eller annen lov krever jordskiftefaglig utdanning på mastergradsnivå.

0 Tilføyd ved lov 25 mai 1973 nr. 27, endret ved lover 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992), endret paragrafnummer fra § 231, 27 nov 1992 nr. 113 (ikr. 1 jan 1994), 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret paragrafnummer fra § 235, 15 jan 2010 nr. 2 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 15 jan 2010 nr. 33), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 242. Tida for ikraftsetting av denne loven fastsettes ved særskilt lov.¹

0 Paragrafnummer tilføyd ved lov 25 mai 1973 nr. 27, endret ved lover 4 juli 1991 nr. 44 (ikr. 1 feb 1992), endret paragrafnummer fra § 232, 15 juni 2001 nr. 62 (ikr. 1 nov 2002 iflg. res. 7 mai 2002 nr. 421), endret paragrafnummer fra § 236.

1 Loven ble satt ikr. 1 juli 1927 iflg. lov 14 aug 1918 nr. 4 § 1.